

Konstruktiv länkning i Yrkeslärarprogrammet

Namn	Martin Stigmar
E-post	martin.stigmar@mah.se
Lärosäte	Malmö högskola
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Utvecklingsarbete
Presentationsform	Workshop
Nyckelord	Mål-examination-läraktivitet

1

Abstract:

Bakgrund En genomlysning av yrkeslärarprogrammet vid Malmö högskola genomförs under våren 2017. Genomlysningen har genererat ett antal frågor i relation till utbildningsinnehållet:

- vilket innehåll behandlas i kurserna?
- vilken är den röda tråden genom utbildningen?
- hur bevakas progressionen genom utbildningen?
- vilka examinationsformer används?

Syftet med workshoppen är att jämföra och diskutera olika lärosätes arbete med konstruktiv länkning kring yrkeslärarprogrammet. Vilka mål formuleras i kursplanerna? Hur examineras målen? Vilka läraktiviteter genomförs? Teori Biggs (2005) teori om konstruktiv länkning samt Elmgren & Henriksson (2010, s 167 ff) utgör fundamentet för workshoppen. Metoden för genomlysningen har varit dokumentanalys samt intervjuer med kursansvariga lärare vid yrkeslärarprogrammet. Workshoppen ska resultera i att deltagarna ges möjlighet att presentera det egna lärosätets arbete med konstruktiv länkning kring yrkeslärarprogrammet samt ta del av andra lärosätes erfarenheter.

Referenser:

Biggs, J (2005) "Teaching for Quality Learning at University". Open University Press. Elmgren, M & Henriksson, A-S (2010) "Universitetspedagogik". Norstedts.

Kva dannande potensiale har praktisk kunnskap? Ei drøfting av Hannah Arendts Vita activa

Namn	Grethe Nina Hestholm
E-post	gnh@hvl
Lärosäte	Högskolen på Vestlandet
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Danning, praksis, Arendt, kunnskapshierarki

2

Abstract:

Ikkje sjeldan ser vi at praktisk kunnskap blir rangert lågare enn teorien. Det er då oppmuntrande å støYTE på ein tenkar som opponerer mot dette. Gjennom sin modell av vita activa - det aktive mennesket, vil Hannah Arendt vise at «vita activa verken er overlegen eller underlegen i forhold til vita contemplativa» (Arendt 2012, s. 36), men når ho skildrar modellen nærmare, oppstår det igjen nye hierarki. Animal laborans er orientert mot det elementære livsophaldet, eit grunnvilkår vi deler med dyra (Arendt 2012, s. 92 og 111).

I produksjonen lagar homo faber ting som gjer verda meir stabil og vernar menneska frå dei umiddelbare utfordringane, men homo faber er hovudsakleg eit mål – middel- orientert vesen (Arendt 2012, s. 139 og 140). Det er først gjennom tale og handling i fellesskapet sjølve det å vere menneske åpenbarar seg (Arendt 2012, s. 177 og 181). Implisitt i desse karakteristikkane finn vi ei nedvurdering av den konkrete, praktiske kunnskapen og den haldninga denne vert utført på. Spørsmålet er; overser Arendt danningspotensialet i dei aktivitetane ho kallar arbeid og produksjon? Arendt utmerkar seg elles som ein uredd og grensesprengande kritikar og analytikar i forhold til sentrale politiske, psykologiske og moralske tema.

Ho er nettopp oppteken av samspelet mellom det gamle og det nye, individ og fellesskap, tenking og intelligens – alt saman sentrale tema i diskusjonar om danning, og alt saman sentrale tema for tenkarar som Bourdieu, Merleau-Ponty, Hellesnes og Dewey, som alle er forkjemparar for den situerte, konkrete, hand- og kroppsborne praksisen. Eg drøftar vita activa opp mot desse teoretikarane, og konkluderer med at Arendts modell både er opplysande og avgrensande i forhold til å forstå forholdet mellom praksis og danning.

Referenser:

- Arendt, Hannah (2012): Vita Activa. Det virksomme liv. Oslo: Pax Forlag.
- Arendt, Hannah (1981): The life of the Mind. Florida: Harcourt Brace Jovanovich.
- Arendt, Hannah (1965): Eichmann i Jerusalem. En beretning om det ondes banalitet. Oslo: Pax Forlag.
- Arendt, Hannah (2006): Between Past and Future. USA: Penguin Classics.

- Bourdieu, Pierre (1996): Symbolsk makt. Oslo: Pax Forlag
- A/S Bourdieu, Pierre (2007): Den praktiske sans. København: Hans Reitzels Forlag.
- Dewey, John (1900/1992): The School and Society. The Child and the Curriculum. The University of Chicago Press, Ltd., London.
- Dewey, John (1997): Demokrati och utbildning. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.
- Fest, Joachim (1964): Hannah Arendt im Gespräch mit Joachim Fest (1964).
- Tilgjengeleg pr. 22.11.2016 på: https://www.youtube.com/watch?v=jF_UvHhbZIA&t=40s Gaus, Günter (1964): Hannah Arendt "Zur Person". Im Gespräch mit Günter Gaus. Full Interview (with subtitles). Tilgjengeleg pr. 22.11.2016 på:
<https://www.youtube.com/watch?v=dsoImQfVsO4&t=2568s>
- Granberg, Anne: The mentality og maintainence – homo preservanse. Upublisert artikkel.
- Gustavsson, Bernt (2000): Kunskapsfilosofi. Tre kunskapsformer i historisk belysning.
- Smedjebakken: Wahlström & Widstrand. Hagtvet, Bernt (2002):
Hannah Arendt. I: Trond Berg Eriksen (Red.): Vestens store tenkere. Fra Platon til våre dager. Oslo: Aschehoug. Side 380 – 393.
- Hastrup, Kirsten (2007): Forord. I: Den praktiske sans. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hellesnes, Jon (1992): Ein utdana mann og eit dana menneske. I: Erling Lars Dale (red.): Pedagogisk filosofi.
- Oslo: Gyldendal Akademisk Hestholm, Grethe Nina (2008a): "Jeg holder vel ut." Kritikk av grunnskulens teoretiske kunnskapsideal. I: Norsk Pedagogisk Tidsskrift nr. 1/2008. Hestholm, Grethe Nina (2008b): "Eg hadde ikkje lyst å høre mer". Stengsler ved det teoretiske kunnskapsidelet. Vilkår for tilpassing, læring og danning. Masteroppgåve i pedagogikk. Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen. Tilgjengeleg pr. 19.09.13 på
<https://bora.uib.no/handle/1956/2990>
- Hestholm, Grethe Nina (2016): «Skulen som tradisjon. Ein fenomenologisk kritikk av praksiskunnskapens marginaliserte posisjon i obligatorisk skule» Paper nr. 60, tilgjengeleg 09. 06. 2016 på nettsida: http://nordyrk.net/wp-content/uploads/2016/05/NordYrk-2016_Papers_part-2-of-2_no-30-65.pdf s. 80 – 87.
- Hestholm, Grethe Nina (2016b): "Arbeidslivsfaget – til gagn eller skade for yrkesfaga?", i Utduining, 29. jan. 2016, s. 52 – 55. Merleau-Ponty, Maurice (1945/1962): Phenomenology of perception. London: Routledge & Kegan Paul.
- Merleau-Ponty, Maurice (1964). The Philosopher and His Shadow. I Merleau-Ponty, Maurice, Signs (s. 159-181). Northwestern University Press.
- Merleau-Ponty, Maurice (2012). Kroppens fenomenologi. Bokklubbens Kulturbibliotek. Myhre, Reidar (1988): Grunnlinjer i pedagogikkens historie. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag. Platon (1946).
- Staten. Oslo: Dreyers forlag. Tilgjengeleg pr. 14.11.2016 på:
<http://www.nb.no/nbsok/nb/00895948e73dcfc3ae36e1d92beb4321?lang=no#53> S. 52 - 96 i det elektroniske dokumentet.
- Ringborg, Monika (2004): Platon: En överskridande pedagogisk tänkare. I: Kjetil Steinsholt og Lars Løvlie (red.) Pedagogikkens mange ansikter. Pedagogisk idehistorie fra antikken til det postmoderne. Oslo: Universitetsforlaget.
- Shakespeare, William (1933): Skodespel. Hamlet. Othello. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Østerberg, Dag (2012): Innledning. I Kroppens fenomenologi. Bokklubbens Kulturbibliotek.

Didactics & VET in the Nordic context – Diversity, intercepts and challenges

Namn	Lázaro Moreno Herrera
E-post	lazaro.moreno@edu.su.se
Lärosäte	Stockholm University, Department of Education
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Symposium
Deltagare	Annica Isacsson, Haaga-Helia University of Applied Sciences, Finland Birgit Schaffar-Kronqvist, Åbo Akademi University, Finland Vibe Aarkrog, Aarhus University, Denmark Haege Nore, Oslo and Akershus University College of Applied Sciences, Norway
Nyckelord	Didactics, Vocational Education & Training, Learning

4

Abstract:

The symposium gives continuity to discussions initiated within the NordYrk Conference 2016, Roskilde, Denmark. Five researchers from four Nordic countries, present different perspectives based on theoretical analysis and empirical work. The symposium intends to contribute to continue encouraging discussion about the relevance of didactics in vocational education and training in educational systems in continuous changes. Contributors to the symposium share, in different ways, an understanding of the relevance of didactics for VET, equally acknowledge the complexity that derives from different contexts of learning.

Vocational didactics is in addition an important subject in the training of vocational teachers in most of the Nordic countries. From a Finnish context Annica Isacsson's contributions stresses that Education has for many years relied on subjects, whereby it was understood that one teacher per one subject constitutes an optimal match. The competence based curricula and degree modules that have been developed in VET Finland recently, in addition to the insights that learning and competence development occur in many contexts, take teaching, evaluation and didactics to new heights.

Teachers in VET have to let go of their subject-teaching didactical models. The new didactics require integration, transparency, coaching and team teaching, besides intensified collaboration with the world of work. In addition, the development of emotional and social skills, critical thinking, learning how to learn, creativity, and risk-taking should be enhanced among students in order to meet the future challenges of the world of work. The contribution by Birgit Schaffar-Kronqvist goes beyond Finnish context to highlight that didactical thinking and planning can be structured either by the amount of time it takes to learn a certain subject or by the content that should be learned. These are two different logical patterns with pros and

cons either way. Since at least 500 years ago, time has been the main feature that structured educational processes both on classroom, on institutional and on national/international levels.

The recent reforms in vocational education towards a content/competence based curriculum could in this respect be called a paradigm shift. To success with these reforms, educational professionals are asked to carefully analyze the differences between the time- and content-based logics to make sure that vocational education gains from the advantages that the content based pattern offers and to keep the disadvantages to a minimum.

5

From research and experiences in a Danish context Vibe Aarkrog contribution highlights that in the latest reform of Danish VET from 2015 the basic entrance courses have been altered, meaning that the previously 12 entrances courses have been merged into four entrance courses. The consequence is that the content of the basic courses do not specifically relate to particular trades or industries; instead the courses have become much more general, focusing on general subjects and general vocational subjects. Furthermore the entrance course have been prolonged from half a year to one year, the argument being that the students need time to decide their choice of education. However the students' motivation and learning outcome are based on a specific relation to the practice within the various vocations, meaning that the broad and general entrance courses pose a huge challenge to the didactics and pedagogics of VET.

A perspective from a Norwegian VET context is provided in the contribution by Haege Nore. According to Nore contours of more flexible, diverse and individualized tracks in vocational education and training are visible today. Both initial education and continuing education through lifelong learning will expand and include more actors in VET: students, peers/colleagues, teachers, trainers, customers, users, providers. On the other side, documentation of skills and competences or international certifications are requested in a global labor market. What will be sustainable vocational didactics valid for all actors and across borders? Is there a common core? Finally, from research on didactics that goes beyond Swedish context, Lázaro Moreno Herrera goes back historically to look into different aspects of relevance found in original contributions within general didactics. The so called 'eastern German school of didactics, is revisited in an attempting to draw relevant learning for enhancing vocational knowing in today's conditions.

Kompetanseutvikling for yrkesfaglærere

Namn	Klara Rokkones
E-post	klara.rokkones@ntnu.no
Lärosäte	Institutt for lærerutdanning, NTNU
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Etter- og videreutdanning, yrkesfag, kompetanseutvikling, yrkesfaglærere

Abstract:

Studien omfatter Kompetanseutvikling på yrkesfag gjennom etter- og videreutdanning (EVU). Studien er gjennomført på en stor kombinert videregående skole med 1250 elever, halvparten av elevene går på yrkesfaglige utdanningsprogram. I studien deltar 49 yrkesfaglærere innenfor utdanningsprogrammene bygg- og anleggsteknikk (BA), design- og handverk (DH), service- og samferdsel (SS) og teknikk- og industriell produksjon (TIP).

Studien omfatter en kartlegging av lærerens EVU de siste fem år (2010-2015) i en spørreundersøkelse gjennomført på læringsplattformen Its Learning, samt intervju med fire avdelingsledere på de utdanningsprogrammene som er representert i kartleggingen. Studien gir i tillegg en beskrivelse av EVU på yrkesfag, med hovedvekt på videreutdanning og hospiteringsordningen. Relevante styringsdokumenter og tidligere studier om EVU vil også presenteres.

Hensikten med denne studien er å få ny kunnskap som kan bidra til å videreutvikle relevante og gode tilbud innenfor EVU for yrkesfaglærere. Studien har også som mål å få mere innsikt i hva yrkesfaglærerne ønsker av rammer og organisering for at de ønsker å delta på EVU som bidrar til kompetanseutvikling innenfor yrkesfagene i videregående opplæring. Sentralt i studien er også å se på hvilke strategier myndighetene har lagt til rette for i forhold til satsing på EVU for yrkesfaglærere. Studien tar utgangspunkt i følgende problemstillinger: Hvilke etter- og videreutdanningstilbud deltar yrkesfaglærere på? Hvilke ønsker og tanker har yrkesfaglærerne til kompetanseutvikling gjennom etter- og videreutdanning?

Metode: spørreundersøkelse og intervju.

Referenser:

- Referanser Evertson, C.M., & Weinstein, C.S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. I M.C.M.
 Evertson & C.S. Weinstein (red.), Handbook of classroom management: Research, practice, and competence issues (s. 3 – 15).
 Mahwah: Lawrence Erlbaum Associated. Fafo – rapport (2012:61). Hilsen, A. I., Nyen, T. og Tønder, A.H.

Hospitering i fagopplæringen evaluering av forsøksordninger i seks fylker Fafo-rapport 26/2014 Guðmundsdóttir, S. (2001).

Narrative Research in School Practice. I V. Richardson (red.). Fourth Handbook for Research on Teaching (s. 226-240).

New York: Macmillan. Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA og NTNU (2014). Grande, S., Lyckander, R., Landro, J., Rokkones, K.

Fram i lyset. En kartlegging av status og behov for lærerutdanning på yrkesfag.

Kunnskapsdepartementet. (2008).

Stortingsmelding nr. 31 (2007–2008) Kvalitet i skolen. Oslo: Forfatterne.

Kunnskapsdepartementet. (2012). Kompetanse for kvalitet, strategi for etter- og videreutdanning (2012-2015).

Oslo: Forfatteren. Kunnskapsdepartementet. (2014). Lærerløftet. På lag for kunnskapsskolen. https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/planer/kd_strategiskole_web.pdf Lastet ned 01.09.2015 Kunnskapsdepartementet. (2015a).

Kompetanse for kvalitet. Strategi for videreutdanning for lærere og skoleledere frem mot 2025. https://www.regjeringen.no/contentassets/731323c71aa34a51a6febdeb8d41f2e0/kd_kompetanse-for-kvalitet_web.pdf Lastet ned 28.04.2016.

Kunnskapsdepartementet. (2015b). Yrkesfaglærerløftet. For fremtidens fagarbeidere.

https://www.regjeringen.no/contentassets/a196e650447d459faa1b1e1879216f3e/kd_yrkesfaglærerløftet_web_01.10.pdf. Lastet ned 08.01.16

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). Det kvalitative forskningsintervju. Oslo: Gyldendal akademisk.

McMahon, M., Reeves, J., Devlin, A., Simpson, J., & Jaap, A. (2007) Evaluating the impact of Chartered Teacher in Scotland: the views of Chartered Teachers. Project Report. General Teaching Council Scotland, Edinburgh. NESH. (2006).

Forskingsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, jus og humaniora. Oslo: Norwegian National Committees for Research Ethics. Lastet ned 6 juni 2011 from <http://www.etikkom.no/no/Vart-arbeid/Hvem-er-vi/Komite-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/> NIFU og NTNU Samfunnfsforskning AS.(2016).

Aamodt. P. O., Carlsten. T. C., Caspersen. J., Grøgaard. J.B. og Røsdal. T.

Kompetanseutvikling blant yrkesfaglærere. Rapport 2016:6 NIFU. (2014). Gjerustad, C. og Lødding, B.. Deltakerundersøkelsen 2014. Rapport 36/2014.

<http://evalueringsportalen.no/evaluering/deltakerundersokelsen-2014-resultater-av-en-sporreundersokelse-blant-ansatte-i-skolen-som-har-tatt-videreutdanning-i-regi-av-strategien-kompetanse-for-kvalitet>. Lastet ned 23.10.15 Oxford Research (2011).

Ubytte av videreutdanning. Deltakerundersøkelsen 2011: Utbytte av deltagelse i «Kompetanse for kvalitet. Strategi for videreutdanning av lærere». Kristiansand: Oxford Research Oxford Research (2012).

Ubytte av videreutdanning - 2. Deltakerundersøkelsen 2:

Ubytte av deltagelse i «Kompetanse for kvalitet. Strategi for videreutdanning av lærere». Kristiansand: Oxford Research OECD, & Utdanningsdirektoratet (2014).

Teaching and Learning International Survey (TALIS) – 2013. <https://www.udir.no/tall-og-data/talis-2013>

forskning/finn-forskning/rapporter/TALIS2013/ Lastet ned 16. Februar 2017

Postholm, M.B., & Rokkones, K. (2012a). Læreres profesjonelle utvikling: Videreutdanning RM og TIP, i: Postholm, M.B. (red.), Læreres læring og ledelse av profesjonsutvikling (s.99-119). Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Postholm, M.B., & Rokkones, K. (2012b). Læreres profesjonelle utvikling: En review av forskning om hvordan lærere lærer, i: Postholm, M.B. (red): Læreres læring og ledelse av profesjonsutvikling (s.21-51). Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Postholm, M.B., & Rokkones, K. (2013). Videreutdanning i yrkesfaglige programfag: Læreres opplevelser av studiets betydning for egen læring og yrkesutøvelsen i skolen. Tidsskriftet FoU i praksis, 7(2) 93-111 Postholm, M.B., & Rokkones, K. (2015).

Teachers' and School Leaders' Perceptions of Further Education and Learning in School. Creative education, special issue Vocational and Adult Education, 6(23), 2447-2458. doi: 10.4236/ce.2015.623252.

Postholm, M.B., & Jacobsen, D.I.(2011). Læreren med forskerblikk: innføring i vitenskapelig metode for lærerstuderter. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Turmo, A., & Aamodt, P. O. (2007). Pedagogisk og faglig kompetanse blant lærere i videregående skole. En kartlegging. Oslo, NIFU STEP rapport 29/2007.

Utdanningsdirektoratet. (2015). Studietilbud 2016. http://www.udir.no/Utvikling/Studietilbud-2015/?c=Vu_Vu1To7_Vu8To10_VuYf. Lastet ned 23. 10. 2015 Utdanningsdirektoratet. (2015).

Gjerustad, C. og Waagene, E. Spørsmål til Skole-Norge våren 2015 Resultater og analyser fra Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse blant skoler og skoleiere. Rapport 19/2015

Blir studenter på yrkesfaglærerutdanningen digitalt kompetente?

Namn	John Eivind Storvik
E-post	johneivind.storvik@hioa.no
Lärosäte	Institutt for yrkesfaglærerutdanning, Høgskolen i Oslo og Akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medförfattare	Runar Oudmayer
Nyckelord	digital kompetanse, yrkesfaglærerutdanning

9

Abstract:

Institutt for yrkesfaglærerutdanning, teknologiske fag, har fagarbeidere som studenter, i alderen fra 25 til nærmere 60 år. Mange av studentene har mange års yrkeserfaring, ofte uten formell utdanning siden de tok fagbrev. Konsekvensen er at de som underviser på teknologiske fag ikke kan forutsette at studenten har den nødvendige digital kompetanse som kreves for å følge studiet. Et mål er at studentene skal praktisere sin digitale kompetanse i rollen som yrkesfaglærer i videregående skole. En høy prosentandel av studentene jobber i videregående skole.

Problemstilling: Blir studenter på yrkesfaglærerutdanningen digitalt kompetente? Digital kompetanse er et omfattende begrep, som skal ta inn over seg en framtidsrettet tankegang i utdanningen av både studenter og elever.

Vårt spørsmål er om de tiltak vi gjennomfører ved teknologiske fag (bygg og anlegg, elektrofag, service og samferdsel og teknikk og industriell produksjon) virker, slik at studentene som går ut av studiet er mer digitalt kompetente enn når de kom på studiet. Gjennom en egenvurdering ved oppstart av studiet har studentene kartlagt egen kompetanse innen bruk av digitale verktøy. Midtveis i studiet har studentene selv vurdert sin digitale kompetanseutvikling, gjennom en tilsvarende, men utvidet egenvurdering.

Begge undersøkelsene er analysert ved hjelp av kvantitative metoder, i tillegg er datamaterialet analysert ved hjelp av Nvivo. Resultatene viser så langt en økning i konkrete ferdigheter, en holdningsendring i forhold til det å ta i bruk digitale ressurser og en økning i hvilke digitale virkemidler som tas i bruk i klasserommet. I tillegg ser det ut til at studentene øker sitt repertoar med tanke på ulike digitale verktøy som brukes. Resultatene viser også at det å øke sin digitale kompetanse er en tidkrevende prosess.

Lärandeprocesser i teknisk gymnasial yrkesutbildning – kritiska aspekter av att svetsa

Namn	Nina Kilbrink
E-post	nina.kilbrink@kau.se
Lärosäte	Karlstads universitet, institutionen för pedagogiska studier
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medförfattare	Stig-Börje Asplund
Nyckelord	lärandeprocesser, teknisk gymnasial yrkesutbildning, variationsteori, CA

10

Abstract:

Ärandeprocesser i yrkesutbildning involverar ofta ett specifikt undervisningsinnehåll (lärandeobjekt) som hanteras i relation mellan lärare och elev. Dessa lärandeprocesser innehåller således en vad-aspekt, som relaterar till det som ska läras, och en hur-aspekt, som relaterar till hur detta lärande görs (jfr Asplund & Kilbrink, 2016; Kilbrink & Asplund, 2016), och för att utveckla yrkesutbildningen för ett framtida samhälle behöver vi fördjupa kunskaperna om de lärandeprocesser som äger rum i yrkesutbildningen. Inom den tekniskt gymnasiala yrkesutbildningen använder lärare och elever i dessa processer inte enbart språket, utan också kroppen och olika verktyg och material i samspel. I vår presentation beskriver vi nedslag i en sådan process med utgångspunkt i två undervisningssituationer, där elev och lärare interagerar kring lärandeobjektet att svetsa. Detta är ett innehåll som till exempel hanteras inom ämnet VVS – installation (Skolverket, 2016).

Syftet med studien är att fördjupa kunskaperna om vilka aspekter av lärandeobjektet som orienteras emot i interaktionen. Empirin består av videoinspelat material och två undervisningssekvenser i detta material har valts ut för en nära och detaljerad kvalitativ analys. I vår forskning utgår vi från två olika perspektiv, vars kombination möjliggör detaljerade analyser av både vad- och hur-aspekten av lärandeprocessen (se också Asplund & Kilbrink, 2016; Emanuelsson & Sahlström, 2008). Dessa perspektiv är variationsteorin (Marton, 1997; Marton & Tsui, 2004), som har ett huvudsakligt vad-fokus, samt det samtalsanalytiska perspektivet (Drew & Heritage, 2006; Schegloff, 2007) som har ett huvudsakligt hur-fokus.

De båda perspektiven utgör såväl teoretisk som metodologisk ansats för studien och ligger till grund för våra multimodala analyser (Goodwin, 2000) av de två filmade undervisningssituationerna. Preliminära resultat visar på hur vissa kritiska aspekter återkommande lyfts fram och orienteras emot och att kombinationen av det variationsteoretiska och det samtalsanalytiska perspektivet kan bidra till fördjupade analyser av lärandeobjekt i teknisk gymnasial yrkesutbildning.

Referenser:

- Asplund, S-B. & Kilbrink, N. (2016). Learning how (and how not) to weld: Vocational Learning in Technical Vocational Education. Scandinavian Journal of Educational Research (doi: 10.1080/00313831.2016.1188147)
- Drew, P., & Heritage, J. (2006). Editors' introduction. In P. Drew & J. Heritage (Eds.), Conversation analysis (Vol. 1, pp. xxi–xxxvii). London: Sage.
- Emanuelsson, J., & Sahlström, F. (2008). The price of participation. Teacher Control versus Student Participation in Classroom Interaction. Scandinavian Journal of Educational Research, 52(2), 205–223.
- Goodwin, C. (2000). Action and embodiment within situated human interaction. Journal of Pragmatics, 32, 1489–1522.
- Kilbrink, N. & Asplund, S-B. (2016). Critical aspects of welding: negotiating an object of learning in vocational school. (PATT2016 - Technology Education for 21st Century skills, August 23rd - 26th 2016, Utrecht, The Netherlands)
- Marton, F., & Booth, S. (1997). Learning and awareness. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Marton, F. & Tsui, A.B. (Eds.) (2004). Classroom Discourse and the Space of Learning, Lawrence Erlbaum, Mahwah, N.J.
- Schegloff, E. A. (2007). Sequence organization in interaction. A Primer in Conversation Analysis 1. Cambridge: Cambridge University Press.
- Skolverket (2016). Ämne – VVS – installation (http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-ochkurser/gymnasieutbildning/gymnasieskola/vvi?tos=gy&subjectCode=VVI&lang=sv&courseCode=VVIVVS0#anchor_VVIVVS0, retrieved 20161017)

11

Övrigt:

Vi är två författare på detta papper: Kilbrink Nina, Karlstad University, Department of Educational Studies, SE- 651 88 Karlstad, Sweden, +46 54 700 11 43, nina.kilbrink@kau.se och Asplund Stig-Börje, Karlstad University, Department of Educational Studies, SE- 651 88 Karlstad, Sweden, stig-borje.asplund@kau.se

Praktisk-teoretisk vurdering av helhetlig yrkesfaglærerkompetanse: Muligheter og utfordringer

Namn	Jorunn Dahlback
E-post	jorunn.dahlback@hioa.no
Lärosäte	Högskolen i Oslo og Akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Helhetlig yrkeskompetanse, yrkesrelevans, profesjonsrettet vurdering

12

Abstract:

Yrkesutdanning for framtiden henger nøye sammen med innholdet og vurderingsformene som benyttes i yrkesfaglærerutdanningene. Forskning peker på behovet for å tydeliggjøre profesjonsutdanningenes yrkesrelevans og styrke forankringen til arbeidslivet for å øke utdanningskvaliteten (Billett, 2014; Hiim, 2013). For å imøtekommere relevansproblemene er det nødvendig med profesjonsrettet utdanning. Det innebærer at både utdanningsinnholdet, arbeidsmåter og vurdering tar utgangspunkt i og har sammenheng med yrkesoppgavene og -utøvelsen (Hiim, 2015a; Sylte, 2016). Problemet er at denne sammenhengen ofte mangler (Billett, 2010; Hatlevik, 2014; Sullivan & Benner, 2005). Helhetlig yrkesfaglærerkompetanse handler om lærerens evnen til å utføre planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning, og samtidig kunne løse sammensatte utfordringer knyttet til den enkelte elev og til lærerutøvelsen som helhet. Helhetlig yrkeskompetanse omfatter også forståelse for hvordan yrket utøves, for dets funksjon i samfunnet, for dets kultur, tradisjon og utvikling (Dahlback et al., 2011; Sylte, 2014, 2016).

Tidligere forskning viser at vurderingsformen i profesjonsutdanninger er preget av en kultur hvor det heller måles teoretisk kunnskap i stedet for helhetlig yrkeskompetanse (Dahlback, Haaland & Vagle, 2016; Haaland & Vagle, 2016). Vår presentasjon vil beskrive muligheter og utfordringer knyttet til utprøving av en praktisk-teoretisk eksamen gjennomført i pedagogisk praksis våren 2016 og 2017. Problemstilling: I hvilken grad kan Praktisk-teoretisk vurdering gi innsikt i helhetlig yrkesfaglærerkompetanse? Lærerne fra høgskolen og praksislærer vurderte studentenes helhetlige lærerkompetanse på bakgrunn av observasjon av praktisk gjennomføring i en konkret skoleklasse, studentenes dokumentasjon av sitt arbeid i form av undervisningsplaner forankret til relevant teori, oppgavetekster, og refleksjonsnotat skrevet rett i etterkant av undervisningsøkten.

Dette er en av flere vurderingsformer benyttet i studiet, og er et forsøk på å innføre vurderingsformer som gir reel innsikt i helhetlig lærerkompetanse. Forskningsmetodene som er benyttet er observasjon, intervju med lærere og studenter i forkant og etterkant av gjennomføringen (Kvale & Brinkmann 2009), analyse av innlevert dokumentasjon og emneevalueringer.

Referenser:

- Billett, S. (2014a). Integrating learning experiences across tertiary education and practice settings: A socio-personal account. *Educational Research Review*, 12, 1–13. doi:10.1016/j.edurev.2014.01.002
- Billett, S. & Choy, S. (2013). Learning through work: Emerging perspectives and new challenges. *Journal of Workplace Learning*, 25(4), 264-275. doi:10.1108/13665621311316447
- Dahlback, J., Haaland, I. & Vagle, I. (2016). Arbeidsplassbasert treårig yrkesfaglærerutdanning (ABY). HiOA rapport 2016 nr. 1. Høgskolen i Oslo og Akershus Dahlback,
- J., Hansen, K., Haaland, G. & Sylte, A. L. (2011). Yrkesdidaktisk kunnskapsutvikling og implementering av nye læreplaner (KIP) - Veien til yrkesrelevant opplæring fra første dag i Vg1 (Rapporter og utredninger 1/2011).
- Lillestrøm: Høgskolen i Akershus. Hiim, H. (2013). Praksisbasert yrkesutdanning: Hvordan utvikle relevant yrkesutdanning for elever og arbeidsliv? Oslo: Gyldendal akademisk.
- Hiim, H. (2015). Kvalitet i yrkesutdanningen: Resultater fra et aksjonsforskningsprosjekt om yrkesforankring av innholdet i yrkesutdanningen. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 99(2), 136-148.
- Haaland, G & Vagle, I (2016) Profesjonsretting og forholdet mellom eksamensform og sluttvurdering.
- I U. S. Goth (Eds), *Ny som lærer: sjansespill og samspill*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg., T. M. Anderssen & J. Rygge, Overs.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Sylte, A. L. (2016). *Profesjonspedagogikk: Profesjonsretting / yrkesretting av pedagogikk og didaktikk* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Sylte, A. L. (2014). Vurdering for yrkesrelevant opplæring. *Nordic Journal of Vocational Education and Training*, 4(1), 1–18. doi:10.3384/njvet.2242-458X.14v4i1a4
- Hatlevik, I. K. R. (2014). Meningsfulle sammenhenger (Doktorgradsavhandling). Høgskolen i Oslo og Akershus, Oslo. (HiOA avhandlinger 2014 nr. 4)
- Sullivan, W. M. & Benner, P. (2005). Challenges to Professionalism: Work Integrity and the Call to Renew and Strengthen the Social Contract of the Professions. *American journal of critical care*, 14(1), 78-80, 84.

Forskningscirkeln som metod för att initiera och utveckla lokalt skolutvecklingsarbete i gymnasial yrkesutbildning

Namn	Anna Karin Fändrik
E-post	akf@du.se
Lärosäte	Högskolan Dalarna
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Deltagare	Mats Lundgren, Nicola Nerström
Nyckelord	Sökord: Yrkesutbildning, skolutveckling, rektors ledarskap, forskningscirklar, kollegialt lärande, yrkeslärarrollen.

14

Abstract:

I den svenska skolan är rektor, som det uttrycks i skollagen, inte bara ansvarig för den löpande verksamheten med administration, ekonomi etc., utan även för det pedagogiska ledarskapet och att verksamheten kontinuerligt utvecklas. Syftet med detta paper är, från denna utgångspunkt, att beskriva och diskutera hur skolledningen på en gymnasieskola tillsammans med en grupp lärare på skolans yrkesprogram använde en forskningscirkel för att etablera ett, både kortsiktigt och långsiktigt, pedagogiskt utvecklingsarbete.

De resultat som presenteras här bygger på en kvalitativ fallstudie som sedan, drygt ett halvår efter att forskningscirkeln formellt hade avslutats, kompletterats med uppföljande gruppintervjuer, dels med forskningscirkeldeltagare och dels med två skolledare.

Forskningscirkeln bedrevs över två terminer och resulterade i att sju olika miniforskningsprojekt, vilka under den tid forskningscirkeln pågick kom olika långt.

Flera av de aktiviteter som hade påbörjats i forskningscirkeln fortsatte på ett informellt plan och i en del avseenden även hade vidareutvecklats. Den biträdande rektorn var t.ex. ofta ute bland lärarna för att kommunicera och försöka fånga upp lärarnas behov av stöd i klassrummen. Skolledarna beskrev att de ville fungera som motor för ett tålmodigt, systematiskt och långsiktigt utvecklingsarbete med inriktning mot att utveckla ett kollegialt lärande. De hade, bl.a. mot bakgrund av de erfarenheter som forskningscirkeln gett, initierat en skolutvecklingsgrupp med uppgift att identifiera utvecklingsbehov liksom fortsätta det utvecklingsarbete som redan hade pågått under flera års tid och där forskningscirkeln med de positiva erfarenheterna därifrån utgjorde en viktig del.

Det stod samtidigt klart att det är fråga om långsamma processer som både kräver tid att initiera, genomföra och att implementera. En sammanfattande tentativ erfarenhet är att forskningscirkeln som arbetsform, både kortsiktigt och mera långsiktigt, förefaller kunna spela en pådrivande roll i lokalt skolutvecklingsarbete.

Referenser:

Biesta, G. (2013). Receiving the Gift of Teaching: From 'Learning From' to 'Being Taught By'.

Studies in Philosophy and Education 32:449–461. Hattie Lahdenperä, P, Gustavsson, H-O, Lundgren, M & von Schantz Lundgren, I. (2016). The Key Role of the School Principal's Leadership in the Schooling of Newly Arrived Immigrant Pupils in Sweden - Experiences from an Interactive Action Research Project, in Open Journal of Leadership, 2016, 5, 20-30
Published Online March 2016 in SciRes. <http://dx.doi.org/10.4236/ojl.2016.51003>
(<http://www.scirp.org/journal/ojl>) Lundgren, M. (2000). Forskningscirklar och skolutveckling – ett lärarperspektiv. Rapport 2000:2 Forskning. Falun: Högskolan Dalarna. (Arbetsrapport)
Lundgren, M. (2003a). Kan forskningscirklar bidra till att utveckla skolan i riktning mot en lärande organisation? Paper presenterat på konferensen Högskola och samhälle i samverkan (HSS) i Ronneby maj 2003. Lundgren, M. (2003b). Forskningscirklar - en arena där lärares syn på vad deras arbete resulterar i kan utmanas? Paper presented at NFPS: s. conference in Copenhagen 7 – 9 Mars 2003. McKinsey & Company. (2010). How the world's most improved school systems keep getting better.
http://ssomckinsey.darbyfilms.com/reports/EducationBook_A4%20SINGLES_DEC%202.pdf.
(Hämtad 2011-05-10) Merriam, S. B. (1994). Fallstudien som forskningsmetod. Lund: Studentlitteratur. Scherp, H-Å. (2013) Lärandebaserad skolutveckling: Lärgläjdens förutsättningar, förverkligande och resultat. Lund: Studentlitteratur Shulman, L. S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. Educational Researcher, 15(2), 4–14. Stensmo, C. (2000). Ledarstilar i klassrummet. Lund: Studentlitteratur. Säljö, R. (2000). Lärande i praktiken – Ett sociokulturellt perspektiv. Stockholm: Norstedts.

Practice and Theory for Driving Teacher Students – A Study of our Dual Learning Method in the Driving Teacher Education Program

Namn	Anders Kristoffersen
E-post	anders.kristoffersen@hioa.no
Lärosäte	Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA)
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Dual Learning Method for the Future, efficiency in maintaining teaching skills, real life experience.

16

Abstract:

Since 2012 Oslo and Akershus University College of Applied Sciences (HiOA) has been offering a two-year program for driving teachers. A key educational principle is that students should practice as much as possible in authentic driving schools with authentic pupils.

Essential in our model is the workplace as learning arena and the close cooperation between school and work. Our students spend two days in different workplaces, and three days in campus every week. Boud, Solomon and Symes (2001): «Work-based learning is the term used to describe a class of university programmes that bring together universities and work organizations to create new learning opportunities in workplaces». Stephen Billett (2008) leans on Raelin (2007) and claims that workplace learning experiences offer an effective means for maintaining skill currency across working lives as well as meeting specific enterprise skill needs.

My project seeks to examine how the organization of the dual educational program might contribute to the education of driving teachers who are well prepared to enter the profession. My preliminary research question is therefore: In what way might an educational model that it is evenly divided between on-campus learning and workplace learning and training provide driving education teachers who are well-prepared for vocational life? In order to address this question, I have used a mixed-method design. Preliminary findings show that workplace learning at an authentic driving school have a positive impact on the learning curve for the students, and that they appear more effective and confident in themselves when they start their careers as driving teachers. In the discussion part I will address central issues in teacher education of all kinds: How do teacher education programs create coherence between theory and practice? How might education on campus work together with education in the workplace?

Referenser:

Boud, Solomon and Symes: "Workplace learning." (2001) Stephen Billett: "Learning throughout working life: A relational interdependence between social and individual agency." (2008)

Personlige digitale videofortællinger på erhvervsuddannelserne - et refleksionsværktøj til øget læring

Navn	Arnt Louw
E-post	avl@learning.aau.dk
Lärosäte	Center for Ungdomsforskning, AAU
Land	Danmark
Språk	Danska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Workshop
Deltagare	Birgitte Henningsen og Rikke Ørnsgreen
Nyckelord	Personlige digitale videofortællinger på erhvervsuddannelserne - et refleksionsværktøj til øget læring

Abstract:

Digitalisering af erhvervsuddannelser er en hurtigt voksende tendens i Danmark og i de øvrige nordiske lande. Traditionelt set er uddannelserne i de nordiske lande veludstyret, hvad angår hardware. Det er dog et åbent spørgsmål, hvordan man kan skabe gode læringsmiljøer, der integrerer de digitale værktøjer på meningsfulde måder i elevernes læreprocesser. Formålet med dette projekt er at undersøge, hvordan Personlige Digitale Videoer (PDV) kan spille en rolle som engagerende værktøj for eleverne til refleksion over koblingen mellem skole og praktik i deres erhvervsuddannelse. Projektet adresserer således en central ambition med de danske erhvervsskoler om øget digitalisering i erhvervsuddannelserne (Regeringen 2014) og vil pege på relevant og nye måder, hvorpå man kan integrere digitale værktøjer meningsfuldt i erhvervsuddannelserne.

Projektet trækker på transfer teori og baserer sig på tidligere undersøgelser, der peger på, at eud-elever har svært ved at skabe meningsfulde sammenhænge mellem deres skole- og praktikperioder (Aarkrog 2011; Nielsen 2009, Louw 2015). Projektet trækker endvidere på nyere forskning om elevernes motivation for læring, hvor motivation forstås som et sociokulturelt fænomen, frem for et elev-individuelt begreb. Dette betyder, at, motivation i højere grad forstås som et resultat af læring fremfor at være en forudsætning for læring (McLeod & Yates 2006, Louw 2013; Pless et al. 2015). Derudover trækker projektet på teori om digitale videofortællinger som en måde at skabe empowerment hos utsatte og marginaliserede grupper gennem individuelle og samarbejdende processer (Lambert 2013).

Metodisk baserer projektet sig på Design-Based Research (DBR), som vægter iterative, kontekstuelle og bruger-drevne processer frem for mere traditionelle, hypotese bårne metoder (Amiel & Reeves 2008). Projektet fokuserer således på at undersøge, hvordan PDV kan understøtte eud-elevernes sociale relationer, læring og kobling mellem skole og praktik ved at afprøve PDV som refleksionsværktøj på 3-4 forskellige erhvervsuddannelser på to forskellige erhvervsskoler over flere forskellige forløb, hvor eleverne veksler mellem skole-praktik-skole.

Referenser:

- Aarkrog, V. (2011). A taxonomy for Teaching Transfer Skills in the Danish VET system. *Nordic Journal of Vocational Education and Training*, Vol. 1. No. 1, 2011, s. 1-13 Amiel, T., & Reeves, T. C. (2008). Design-Based Research and Educational Technology: Rethinking Technology and the Research Agenda. *Journal of Educational Technology & Society*, 11(4), 29-40. Louw, A. V. (2013). Indgang og adgang på erhvervsuddannelserne: Analyse af tømrerelevernes muligheder og udfordringer i mødet med faget, lærerne og de pædagogiske praksisser på grundforløbet. København: Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU) Aarhus Universitet. Louw, A. V. (2015). Mod en tættere kobling mellem skole og praktik: Erfaringer fra 21 forsøgs- og udviklingsprojekter på 18 erhvervsskoler. Center for Ungdomsforskning, AAU Lambert, J. (2013). Digital Storytelling. *Capturing Lives, Creating Community*. 4th edition. New York: Routledge. McLeod, J. & Yates, L. (2006). *Making Modern Lives: Subjectivity, Schooling, and Social Change*. Albany, NY: State University of New York Press, Nielsen, K. (2009). A collaborative perspective on learning transfer. *Journal of Workplace Learning*. Vol. 21, No. 1, 2009, s. 58-70 Pless, M., & Katzenelson, N., Hjort-Madsen, P. & Nielsen, A. M. W. (2015) *Unges motivation i udskolingen. Et bidrag til teori og praksis om unges lyst til læring i og udenfor skolen*. Aalborg Universitetsforlag, Aalborg Regeringen (2014) *Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser*.

Gymnasiearbetet i bygg- och anläggningsprogrammet – utmaningar och möjligheter för arbetsplatsförlagt genomförande

Namn	Ingrid Berglund
E-post	ingrid.berglund@gu.se
Lärosäte	Göteborgs universitet
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Yrkesutbildning, arbetsplatsförlagt lärande, gymnasiearbete, byggprogrammet, gränsobjekt

Abstract:

Bakgrund I den svenska gymnasieskolan ska alla elever genomföra ett gymnasiearbete mot slutet av den treåriga utbildningen som omfattar 100 gymnasiepoäng (ca 100 timmars arbete) för att erhålla en gymnasieexamen. Gymnasiearbetet i yrkesprogram innebär att eleven ska visa att hon/han är förberedd för det yrkesområde som gäller för den valda yrkesutgången. Elevens förmåga att utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom yrkesområdet prövas genom att eleven ska planera, genomföra och utvärdera sin uppgift, men det finns ingen särskild ämnesplan för gymnasiearbetet. Arbetet kan genomföras i grupp eller enskilt, men varje elev ska bedömas och betygssättas individuellt. Betyget sätts som godkänt (E) eller underkänt (F).

Studien har genomförts på uppdrag av Byggnadsindustrins yrkesnämnd (BYN) och handlar om gymnasiearbetet inom bygg- och anläggningsprogrammet. Syfte/problemformulering Det finns en ambition hos BYN att gymnasiearbetet ska genomföras arbetsplatsförlagt och gärna i företagsliknande former. Ett sådant genomförande av gymnasiearbetet skulle enligt BYN vara centralt för elevens utveckling och kontakt med byggbranschen, samt möjlighet till en god kvalitet på gymnasiearbetet. Syftet med studien är att undersöka förutsättningar för ett arbetsplatsförlagt genomförande.

Följande frågeställningar kommer att belysas:

- I vilken omfattning genomförs gymnasiearbetet som arbetsplatsförlagt?
- Vilka möjligheter och hinder finns för genomförandet av gymnasiearbetet som arbetsplatsförlagt?
- Vilket stöd ges till elever i gymnasiearbetet?
- Hur värderas gymnasiearbetet av branschen?

Teori och metod Tre delstudier ligger till grund för rapporten. Den första är en nätbaserad enkät till BYN:s kontaktnät på skolor, riktad mot rektorer och lärare. Delstudie två omfattar en analys av exempel på gymnasiearbeten. Den tredje delstudien var telefon intervjuer med ett urval av respondenter på enkäten. Analysen av datamaterialet grundas på ett verksamhetsteoretiskt perspektiv där gymnasiearbetet betraktas som ett möjligt "gränsobjekt".

Slutsats Förutsättningarna varierar mellan skolorna gällande möjligheter att genomföra gymnasiearbeitet på arbetsplatser, där samverkan med arbetsplatserna blir central. Även lärarnas, elevernas och handledares kvalifikationer ger olika utfall.

Referenser:

- Akkerman, S. F., & Bakker, A. (2011). Boundary crossing and boundary objects. *Review of Educational Research*, 81(2), 132-169. Berglund, I. (2009). Byggarbetsplatsen som skola – eller skolan som byggarbetsplats? En studie av byggnadsarbetares yrkesutbildning. Doktorsavhandlingar från institutionen för didaktik och pedagogiskt arbete 4. Stockholms universitet. Berglund, I. (2012). Att vara lärling i gymnasial lärlingsutbildning. I I. Henning Loeb och H. Korp (red.). *Lärare och lärande i yrkesprogram och introduktionsprogram*. Lund: Studentlitteratur. Berglund, I., Höjlund, G., Kristmansson, P. & Paul, E. (2014a). *Arbetsgivarnas användning av statsbidraget och erfarenheter av att ta emot lärlingselever*. Institutionen för pedagogik och didaktik. Stockholms universitet. Berglund, I. (2016). *Gymnasiearbeitet i bygg- och anläggningsprogrammet – utmaningar och möjligheter för arbetsplatsförlagt genomförande*. Intern rapport till Byggnadsindustrins yrkesnämnd. Berner, B. (2010). Crossing boundaries and maintaining differences between school and industry: forms of boundary-work in Swedish vocational education. *Journal of education and work*. Vol. 23, No. 1, pp 27-42 Billett, S. (2011). *Vocational education: Purposes, traditions and prospects*. Dordrecht, The Netherlands: Springer. Bowker, G. & Star, S. L. (1999). *Sorting things out. Classification and its consequences*. Cambridge Ma and London: MIT Press. Engeström, Y. (2001). Expansive learning at work: toward an activity theoretical reconceptualization. *Journal of Education and Work*, 14 (1), pp 133-156. Skolverket (2011). Gymnasieskola 2011. Finns att hämta på www.skolverket.se Tanggaard, L. (2007): Learning at trade vocational school and learning at work: boundary crossing in apprentices' everyday life. *Journal of Education and Work*, 20:5, 453-466 Toumi-Gröhn, T. & Engeström, Y. (2003). Between School and Work. New Perspectives on Transfer and Boundary-crossing. European Association for learning and Instruction, EARLI. London: Pergamon. Star, S. L. (2010). This is Not a Boundary Object: Reflections on the origin of a concept. *Science Technology Human Values*, 35(5) 601-617. Stenström, M-L & Tynjälä, P. (Eds.) (2009), Towards integration of work and learning (pp. 11–37). Dordrecht: Springer.

How can Finland maintain high VET quality in times of reform?

Namn	Annica Isacsson
E-post	annica.isacsson@haaga-helia.fi
Lärosäte	Haaga-Helia yrkeslärarhögskola
Land	Finland
Språk	Engelska
Arbetsform	Utvecklingsarbete
Presentationsform	Workshop
Nyckelord	VET reform, learning-outcome approach, personalized flexible learning paths

21

Abstract:

The Finnish secondary dual system, and school-based vocational education and training (VET) has been praised for decades. The Finnish government, however, decided to implement a VET reform, to strengthen the learning-outcome of vocational qualification requirements and the modular structure of qualifications, to ensure employability in the future, to support flexible and individual learning paths and to promote the validation of prior learning. The Vocational Education and Training Act came into force on 3 October 2014 (Vocational Upper Secondary Education and Training Act 787/2014).

The reformed regulations came into force on 1 August 2015. The core subjects are regrouped into four larger entities: competence of communication and interaction, mathematical and scientific competences, competences needed in the society and working life and social and cultural competences. The 180 competence points involve at least 35 competence points of practical training in a genuine work environment. The reform challenges the VET system in Finland in many ways. On the one hand, it enables flexibility, individualized study-paths for students, possibilities for collaboration across core subjects and more authenticity. On the other hand, the roles of vocational teachers and work place counselors is unclear, as are the teaching practices and pedagogy. Henna Heinilä will active you in the research outcomes directly related to the Finnish VET reform: Twist – Practical implementations of the competence-based curricula in vocational education and training in Finland. The study focus is on the Finnish VET-reform, especially in the present stage of implementation process of competence-based approach. The main questions are:

- What kind of impacts the competence-based approach has achieved in the field of vocational education and training?
- How do teachers and immediate superiors feel about the implementation process?
- What are the practicalities used to shift from a teaching-centered and subject-based model to a work and learning outcomes way of structuring vocational studies?

Research data was collected in two vocational qualifications, social and health care and vehicle technology. Six teacher groups and 6 immediate superiors were interviewed in three

different vocational institutions. The data includes 13 hours of recorded data. The data has been analyzed according three major themes: changes in teachers work, students' individual

learning and qualification pathways, and collaboration between vocational institutes and working life.

The results indicate challenging dichotomy within implementation process. Teachers and superiors feel that same factors which favor the VET-reform's targets promote against them. However, good practices have been created and the study presents some of them as workable best in reading literacy, and mathematical literacy (4th and 5th). On the other hand, PISA-measured high (15-25 year-olds/2015) unemployment rate in Finland (22.0) and Sweden (20.3), and marks a sharp contrast with other Nordic countries, and particularly with Germany (7.3). In Finland, flexible basic education (called JOPO) is one course of action whereby the students commitment to school work has been enhanced for well over ten years. JOPO activities are part of the basic education of the 7th , 8th and 9th grades and it is designed to match the objectives and contents of the National Core Curriculum for Basic Education. JOPO-teachers have created a good relationship with students and they have earned students' confidence. In addition, teacher's co-operation with students' families is essential.

The study methods are action-based and work-oriented resting as it does on the pedagogical approach of productive learning. Teachers in JOPO are working in a learning paradigm that is holistic and constructivist not only in a cognitive but also in an embodied multisensory learning examples of putting competence-based approach into practice. Virve Vainio and Kari Viinisalo will visualize the JOPA project on - Flexibility and Co-operation between Teachers of Comprehensive and Vocational Education and Employers in Work-related Learning. The results of PISA 2015 showed that Finnish students are still among the sense. What is now required is to develop a personal path for students from the basic comprehensive level to the upper secondary educational level using the good groundwork done in JOPO. To make this happen we ought to look at the nature of learning from a new perspective. Where does learning become a reality and what kind of teaching is needed. How do we evolve our good education system to the next decade engaging employers to build it with us?

Referenser:

PISA 2015 Results in Focus. OECD 2016.<https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf> Youth unemployment rate- OECD Data 2015. <https://data.oecd.org/unemp/youth-unemployment-rate.htm#indicator-chart> Finland 22,0 Sweden 20,3 Netherlands 11,3 Denmark 10,8 Norway 9,9 Iceland 8,8 Sveitsi 8,6 Germany 7,3 Salmela-Aro, K., Muotka, J., Hakkarainen, K., Alho, K. & Lonka, K. (2016). School Burnout and Engagement Profiles among Digital Natives in Finland:A Person-oriented Approach. European Journal of Developmental Psychology; Haataja, Auri-Elina (2015). 9.-luokkalaisten sosiaalinen kouluhyvinvointi. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto. Sosiaalityön koulutusohjelma. Pro Gradu.)

Hvordan utvikle bruken av IKT i opplæringen i anleggsteknikk?

Namn	John David Holt
E-post	john.holt@hioa.no
Lärosäte	Høgskolen i Oslo og Akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Utvecklingsarbete
Presentationsform	Paperpresentation
Medpresentatör	Kurt Einar Stokke også Høgskolen i Oslo og Akershus
Nyckelord	yrkesopplæring, digital læring, læremiddelutvikling, Technical and Vocational Teacher Education (TVTE)

23

Abstract:

Bakgrunn og problemstilling Høgskolen i Oslo og Akershus utfører følgeforskning for Byggenæringens forlag AS. Målet er videreutvikling og digitalisering av lærebøker, som skal gi elever/fagbrevkandidater muligheter for å få lest opp tekster, gjøre merknader, se videoer og gjøre interaktive oppgaver på PC, nettbrett og/eller mobiltelfon. I tillegg er kommunikasjon mellom elev og lærer via internett sentralt. En foreløpig problemstilling er; Hvordan utvikle bruken av IKT i opplæringen i anleggsteknikk? Teori Reformen Kunnskapsløftet innførte bruk av digitale verktøy, som en grunnleggende ferdighet i norsk grunnopplæring (Kunnskapsdepartementet, 2006), og digitale ferdigheter betegnes som fagovergripende kompetanse i opplæring av fremtidens arbeidstakere (Kunnskapsdepartementet, 2015). Bruken av digitale verktøy, kan bidra til at elevene utvikler læringsstrategier (Dale og Wærrness, 2003), og et må er at forståelse for egen læreprosess skal økes (Kunnskapsdepartementet, 2014).

Gjennom dokumentasjon av egen praksis, og begrunnelser for egne valg som yrkesutøvere, kan elevene utvikle praksisteori (Wenger, 2004; Hiim, 2013). Undersøkelsene skal derfor belyse hvordan digitale læremidler kan bidra til gode strategier for læring (Krumsvik, 2016; Gilje, 2016), og fortelle noe om mulighetene for å benytte mer digitale læremidler for og oppnå læreplanmålene i anleggsteknikk (Kunnskapsdepartementet, 2007).

Metode Undersøkelsene er gjennomført som kvalitative forskningsintervjuer (Kvale, 2015). Informantene er yrkesfaglærere i videregående skole, og instruktører som underviser i på fagbrevkurs. Utgangspunktet for analysene er prinsippene for åpen koding (Postholm 2010). Datamaterialet ble kategorisert, og det er foretatt koding med oppdelinger og sammenligninger av datamaterialet fra ulike respondenter i utvalget (Thagaard, 2003 i Postholm, 2010). I første runde er det ikke foretatt ord for ord analyse, men en koding av hele setninger og/eller meningsbærende tekster som grunnlag for videre analyser. Slutsats Forskningen skal gi ny innsikt i lærernes og instruktørenes bruk av digitale læremidler. Resultatene skal bidra til utvikling av digitale læremidler som i tillegg kan benyttes til utvikling av yrkesdidaktisk praksis (Hiim, 2013).

Referenser:

- Litteratur Dale, Erling Lars, and Jarl Inge Wærnness. 2003. Differensiering og tilpasning i grunnopplæringen. Oslo: Cappelen akademisk forlag Gilje, Øistein. 2016. Med Ark og App – Bruk av læremidler og ressurser for læring på tvers av arbeidsformer. Oslo: Universitetet i Oslo http://www.uv.uio.no/iped/forskning/prosjekter/ark-app/arkapp_syntese_endelig_til_trykk.pdf Hiim, Hilde. 2013. Praksisbasert yrkesutdanning - hvordan utvikle relevant yrkesutdanning for elever og arbeidsliv? . Oslo: Gyldendal Norske forlag. Kvale, Steinar (m.fl). 2015 Det kvalitative forskningsintervju Oslo: Gyldendal akademiske Krumsvik, Rune Johan (red.). 2016. Digital læring i skole og lærerutdanning Oslo: Universitetsforlaget Kunnskapsdepartementet, 2006. Programområde for anleggsteknikk - Læreplan i felles programfag Vg2 (ANL2-01) <https://www.udir.no/kl06/ANL2-01> Kunnskapsdepartementet. 2014. Elevers læring i fremtidens skole – Et kunnskapsgrunnlag. (NOU 2014: 7). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2014-7/id766593/?ch=1&q=> Kunnskapsdepartementet, 2015. Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser (NOU 2015/8) <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-8/id2417001/?q=2015%20NOU%202015/8%20Fremtidens%20skole> Postholm, May Britt. 2010. Kvalitativ metode : en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier. Oslo: Universitetsforlaget Rødnes, K. & Gilje, Ø. (2016) Grunnleggende ferdigheter – på tvers av fag? Sluttrapport. ARK&APP. Oslo: Universitet i Oslo. Thagaard, Tove, and Ole Lindegård Henriksen. 2010. Systematik og innlevelse : en indføring i kvalitativ metode. 4. opl. ed, Systematikk og innlevelse. København: Akademisk Forlag. Wenger, Etienne 2004. Praksisfællesskaber - Læring, mening og identitet København, DK Hans Ritzels Forlag.

Veiledning av studenter i pedagogisk praksis ved hjelp av digitale verktøy

Namn	Solfrid Nymark
E-post	solfrid.nymark@hioa.no
Lärosäte	Høgskolen i Oslo og Akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medförfattare	Elisabeth Syverstad
Nyckelord	yrkesopplæring, digital læring, lærermiddelutvikling, Technical and Vocational Teacher Education (TVTE)

25

Abstract:

Veiledning av studenter i pedagogisk praksis ved hjelp av digitale verktøy Forfattere: Solfrid Nymark og Elisabeth Syverstad Abstrakt Innledning I strategisk plan (2020) for høgskolen i Oslo og Akershus er et av satsningsområdene å «-øke satsningen på fleksible lærings- og vurderingsformer med fokus på styrking av kvalitet og læringsutbytte gjennom bruk av ny teknologi (Strategisk plan s. 11). Høgskolen i Oslo og Akershus har lange tradisjoner ved at faglærere fra høgskolen besøker studentene når de er i pedagogisk praksis.

Hensikten med besøkene er blant annet å få et innblikk i hvordan studenten mestrer lærerrollen og å gi veiledning for videre utvikling. Faglærer observerer studenten i samspill med elevene. Dette danner grunnlaget for etter-veiledning hvor både studenten, praksislærer og faglærer er til stede. Studieåret 2016- 2017 gjennomføres et forsknings og utviklingsarbeid i 2 ulike PPU Y klasser ved at veiledning av studentene gjennomføres via Adobe Connect, som er et nettbasert kommunikasjonsverktøy. Veiledningssamtalen tar utgangspunkt i 2 -3 videoopptak på ca. 2-4 minutters varighet av studentens undervisning og i et veiledningsdokument som har utarbeidet for undervisningsøkten.

I veiledningsdokumentet konkretiserer blant annet studenten det han/hun ønsker å sette fokus på i veiledningssamtalen. Veiledningsdokument og videoopptak laster studenten i forkant opp i en BOX, slik at faglærer kan se opptakene og lese veiledningsdokumentet før veiledningssamtalen gjennomføres. Deretter møtes student, praksislærer og faglærer til avtalt tid på Adobe Connect for veiledning.

Problemstilling: Hvordan oppfatter studenter kvaliteten på veiledningen når digitale verktøy brukes? Metode Aksjonsforskning blir benyttet som metode. I følge McNiff, (2013) er aksjonsforskning «å lære i og gjennom handling og refleksjon.» Innhenting av data foregår ved hjelp av spørreskjema og fokusgruppeintervju. Resultat Det settes fokus på følgende områder: 1. Kvaliteten på forberedelsen før veiledningen startet 2. Kvaliteten på kommunikasjon i veiledningen 3. Kvaliteten på valg av fokuset og innholdet i samtalen 4. Kvaliteten på læringsutbytte av avstandsveiledning.

Referenser:

Bjørndal, Cato R.P. (2016) Konstruktive hjelpesamtaler. Mestring fremmende perspektiver og redskaper i veiledning, rådgivning, mentoring og coaching. Oslo: Gyldendal Akademiske
McNiff, Jean (2013) Action Research: Principles and Practice (third edition), Abingdon, Routledge
Strategi 2020 for Høgskolen i Oslo og Akershus, Ny viden, ny praksis.

Kvalitetsutveckling av trepartssamtalen i yrkeslärarutbildningen.

Namn	Michael Walkert
E-post	michael.walkert@kau.se
Lärosäte	Karlstads Universitet
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Utvecklingsarbete
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Digitala trepartssamtal, yrkeslärarutbildning, undervisningsstrategier

27

Abstract:

Kvalitetsutveckling av trepartssamtalen i yrkeslärarutbildningen. Syftet med utvecklingsprojektet är att stärka och utveckla vårt arbete med trepartsamtalen på yrkeslärarutbildningen vid Karlstads universitet. Detta gör vi genom att integrerar element från ett forskningsbaserat observationsprotokoll med fokus på framgångsrika undervisningsstrategier.

Bakgrund På Karlstads universitet har vi sedan 2011 utbildat yrkeslärare på Yrkeslärarprogrammet. Under termin 3 genomför studenterna sin verksamhetsförlagdutbildning 1 och 2 (VFU 1 och VFU2). Då utbildningen ges på distans och studenterna finns spridda över hela landet är det inte praktiskt möjligt att genomföra fysiska VFU-besök hos samtliga studenter. Som ett alternativ till fysiska VFU-besök och som en del i studenternas professionsutveckling har vi då valt att genomföra ett trepartssamtal via webbkonferensverktyget Adobe Connect någon gång under termin 3. De som deltar i trepartssamtalet är studenten, lokal lärarutbildare (LLU) och lärare på universitetet. Som utgångspunkt för trepartssamtalet ligger en inspelad undervisningssekvens och en lektionsplanering som studenten skickar in till ansvarig universitetslärare innan samtalet.

Just nu genomför vi en studie med syfte att få fram mer kunskap om sambandet mellan lärares undervisning i klassrummet och elevers kunskapsutveckling över tid. Projektet går under namnet LISA – Linking Instructional and Student Achievement in Sweden. Data i studien bygger på inspelade undervisningssekvenser som sedan kodas med hjälp av PLATO-modellen (Protocol for Language Arts Teaching Observations). PLATO-modellen är framtagen av Pam Grossman vid Stanford University. Modellen bygger på att koda och fånga upp olika undervisningsstrategier t.ex. lärares återkoppling, hur syftet motiveras eller koppling till elevernas tidigare kunskap. Förslag till utveckling För att utveckla 3-partssamtalen ytterligare har vi för avsikt att koppla LISA-projektets PLATO-element som ytterligare en del i de redan befintliga trepartssamtalen. Tanken är att välja någon eller några av PLATO-elementen för att analysera studenternas inspelade undervisningssekvens för att på så sätt utveckla studenteras undervisning i klassrummet och deras professionsutveckling mot blivande lärare.

Referenser:

Källförteckning LISA Brevik, L. M., Klette, K., & Blikstad-Balas, M. (submitted). The quality of feedback: Instructional practices captured in video recorded classroom observations.
http://www.utdanningsforbundet.no/upload/Tidsskrifter/Bedre%20Skole/BS_1_2015/BS-0115-WEBSITE_Blikstad-Balas_mfl.pdf <http://forskning.no/2016/09/norske-ungdomsskoler-bedre-enn-sitt-rykte/produsert-og-finansiert-av/universitetet-i-oslo> PLATO Grossman, P. (2015). Protocol for Language Arts Teaching Observations (PLATO 5.0). Center to Support Excellence in Teaching (CSET), Stanford University, Palo Alto: Stanford Grossman, P., Loeb, S., Cohen, J., & Wyckoff, J. (2013). Measure for measure: The relationship between measures of instructional practice in middle school English language arts and teachers' value-added scores. American Journal of Education. 119(3), 445-470.

Skolövergång för ungdomar med olika kulturell bakgrund

Namn	Marianne Teräs
E-post	marianne.teras@edu.su.se
Lärosäte	Stockholms universitet
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	invandring, skolövergång, ungdomar

29

Abstract:

En jämlig livskvalitet och ställning för nyanlända och deras barn är en yrkesutbildningsmässig och social utmaning. Syftet av denna presentation är att granska unga med olika kulturell bakgrund i skolövergångar. Forskningen var en del av ett större forskningsprojekt "Opening pathways to competence and employment for immigrants" i Finland (Teräs, Lasonen, & Cools, 2015; Lasonen, Teräs & Cools, n.d.). Begreppet övergång är centralt. Forskningsmaterialen samlades in med 10 individuella intervjuer med de unga samt 20 enkätsvar från myndigheter som arbetar med dem.

Resultaten visar att ungdomens skolövergångar är bundna till minst tre typer av faktorer: ungdomarna själva, frågor som rör ungdomarnas gemenskapsgrupper och tjänster som erbjuds av samhället. Myndigheterna upprepade betydelsen av språkkunskap och ungdomarnas motivation och kunskaper och fördelade samhällstjänster, medan de unga förde fram den sociala gemenskapen: betydelsen av vänner och familjer. Resultaten framhäver betydelsen av samarbete mellan myndigheterna, hemmen och ungdomarna så att ungdomarna kan få stöd i speciella skeden i deras liv, göra dem smidigare och förebygga utslagning.

Referenser:

- Lasonen, J., Teräs, M., & Cools, C. (n.d.). Invandrarnas yrkesutbildning och sysselsättning i Finland. Manuscript i beredning. Teräs, M., Lasonen, J. & Cools, C. (2015). Maahanmuuttotaustaiset nuoret koulutuksen siirtymissä: Viranomaisten ja nuorten näkökulmat [School transitions of young people with immigration background: perspectives of the authorities and the young]. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 17 (3), 41-56.

Helseteknologi i yrkesfaglærerutdanningen

Namn	Solveig Havreberg
E-post	solveig.havreberg@hioa.no
Lärosäte	Høyskolen i Oslo og Akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Utvecklingsarbete
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Etterutdanning , yrkesfaglärere ,i velferdsteknologi og digitale ferdigheter

Abstract:

Samfunnet er inne i en rivende utvikling innen digitalisering og teknologi. I de aller fleste yrker skjer det store omlegginger. Høyskolen i Oslo og Akershus skal lage et etterutdanningskurs for yrkesfaglærere i dette temaet. «Yrkesfaglærerløftet» skal være med å heve kompetansen til yrkesfaglærerne på ulike områder. Dette er et satsingsområde innen utdanning i Norge. Kurset er tilpasset alle linjer på videregående skole. Det er ment som et tverrfaglig prosjekt der man legger vekt på anvendelse av digital kompetanse og lære om ny teknologi innen de ulike yrkene.

Dette er et samarbeidsprosjekt mellom teknologiske fag og helse og oppvekstfag på høyskolen. Velferdsteknologi er et nytt tema i fagplanen for helsefagarbeidere på vg2 i videregående skole. Det ble innført høsten 2016. Problemstillingen fr denne studien er som følger: «Kan videreutdannings kurs i teknologi være med på å heve yrkeskompetansen innen velferdsteknologi for lærere på Vg2 Helsearbeiderfag?»

For å besvare min problemstilling vil jeg gjennomføre en kvalitativ studie av kurset. Jeg vil intervju deltakerne som er fra Helsefagarbeidelinja. Videre har jeg deltakende observasjon og loggskriving under hele prosessen. Jeg bruker Hilde Hiims teorier om å utdanne profesjonelle yrkesutøvere (Hiim ,2016), Dreufus og Dreufus kompetansemodell om utvikling av yrkeskunnskap (Dreufus og Dreufus ,1999) og Schøns modell om Refleksjon over handling. (Schøn,1983) Mine antagelser er at yrkesfaglærerne på vg2 Helsefagarbeider mangler en del kunnskaper om velferdsteknologi. Det kan være mange år siden de jobbet i yrket og forandringene ute i arbeidslivet går veldig fort. Arbeidsoppgavene på sykehjem og i hjemmetjenesten blir omorganisert og de bruker mye velferdsteknologi i sin hverdag. Derfor trenger yrkesfaglærerne oppdatering for å kunne yrkesrette undervisningen på en god måte. Jeg er derfor av den formening at det å delta på kurset i teknologi vil være med på å heve kompetansen innen velferdsteknologi for lærere på vg 2 Helsefagarbeider.

Referenser:

Hiim,2016, Dreufus og Dreufus ,1999 og Schøn, 1983

«Læringers opplevelse av relevans og mening i programfagsopplæringen fra videregående skole.»

Namn	Christine Taule
E-post	christine.taule@hvl.no
Lärosäte	Høgskolen på Vestlandet
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medförfattare	Åse Nyheim
Nyckelord	relevans, lærer, fremtidens skole, yrkesfag,

31

Abstract:

Abstakt NordYrk 7.-9 juni 2017, Falun Ved praktisk pedagogisk utdanning (PPU) ved Høgskolen på Vestlandet er det etablert en forskergruppe, SkillsinVET, som har som overordnet forsknings –og utviklingsfokus å identifisere kjennetegn på meningsfull og relevant undervisning for læring i en yrkesfaglig kontekst. Hovedfokus og mål for forskningsprosjektet er: "To study and develop vocational teacher education as a collaborative, flexible, dynamic and relevant practice, structured and guided by the concept of relevant and meaningful teaching for learning as a generic and overarching teaching skill".

Som del av det overordnede forskningsprosjektet er det gjennomført følgende pilotprosjekt: «Læringers opplevelse av relevans og mening i programfagsopplæringen fra videregående skole.» Mål for arbeidet er å bidra til ny kunnskap som vil bidra til å øke kvaliteten i yrkesfagopplæring. Det vil være avgjørende for å bidra til en fremtidsretta yrkesutdanning og undervisningspraksis, og møte de krav som stilles i Fremtidens skole. Relevans er et sentralt begrep i NOU2015:8 Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser. Relevans koples til økt læringsutbytte, mestring, mening og motivasjon. Blant annet er elevenes opplevelse av relevans sentralt, at det som er relevant for dem, er noe de er opptatt av, og vurderer som verdifullt for seg selv. Relevans i utdanningens faglige innhold skal bidra til personlig utvikling, fremtidig yrkesutøvelse og samfunnsseltakelse. Læringen må skje med utgangspunkt i elevenes erfaringer, kunnskaper og ferdigheter, samtidig som arbeids- og samfunnslivets krav må møtes. Opplæringen skal gi relevans for alle aktører; den enkelte elev, lærerne, arbeidsgivere og storsamfunn. Opplæringen må gis i en form som gir elevene håp om ambisjoner for fremtiden.

Som metode er det brukt kvalitativ undersøkelse med intervju av 6-8 læringer. Felles for disse er at de går i lære i elektrofag. Funn fra denne forskningen tyder på at lærlingene opplever mye av opplæringen de fikk i programfag som relevant, samtidig som de hevder å savne opplæring som gir de erfaringer det gir å jobbe med virkelige, varige arbeidsoppdrag for reelle oppdragsgivere. Videre forskning bør ta sikte på å undersøke mer om hvordan relevans i opplæringen bør styrkes. Blant annet bør arbeidsgivere bli spurt og være mer delaktige i at fremtidens fagarbeidere får en relevant opplæring.

Referenser:

Haugset, A. S., & Stene, M. (2016). Hvordan yrkesretting og relevans praktiseres i fellesfagene. Bedre skole, nr. 4(nr 4), s. 27-31. Kunnskapsdepartementet. (2015). NOU2015:8

Fremtidens skole. Retrieved from

<http://nettsteder.regjeringen.no/fremtidensskole/files/2015/06/NOU201520150008000DDDPDF.pdf>

S. pdf Utdanningsdirektoratet. Generell del av læreplanen. Retrieved from

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/generell-del-av-lareplanen/>

Utdanningsdirektoratet. (2014-2016, 21.02.). Rammeverk for FYR-prosjektet. FYR - Fellesfag, yrkesretting og relevans. Retrieved from

<https://www.udir.no/globalassets/upload/fyr/rammeverk-fyr.pdf>

32

Övrigt:

Forskningsarbeidet er gjort av Åse Nyheim og Christine Taule. Paper er ikke ferdig skrevet, så kildeliste er ufullstendig.

Forskning på det yrkespedagogiske feltet

Namn	Ellen Beate Hellne-Halvorsen
E-post	ellenbeate.hellne-halvorsen@hioa.no
Lärosäte	Høyskolen i Oslo og Akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Symposium
Presentationsform	forskningsoversikt - yrkespedagogisk felt -nordisk - forskning for framtiden
Nyckelord	forskningsoversikt - yrkespedagogisk felt -nordisk - forskning for framtiden

33

Abstract:

Symposiet vil presentere en forskningsgjennomgang på det yrkespedagogiske feltet i de fire nordiske landene. Symposiet vil ha to sentrale tilnæringer: For det første å gi en samlet kunnskapsoversikt over forskning på det yrkespedagogiske feltet i Norden. For det andre å gi en oversikt over hvilke temaer som er godt dekket gjennom forskningen, og hvilke som er underutforsket. Det yrkespedagogiske feltet omfatter både fag- og yrkesopplæringen, som del av grunnopplæringen i videregående skole/gymnasiet, opplæring i bedrift og yrkesfaglærerutdanningen. Det legges særlig vekt på ph.d.-avhandlinger, med en tidsavgrensning fra ca 2005 og fram til i dag.

I utgangspunktet vil symposiet favne et bredt register av forskningstemaer om blant annet literacy, vurderingsformer, organisatoriske rammer/systemer knyttet til yrkesopplæring, bedriftsopplæring, relasjonen skole- arbeidsliv, yrkespedagogikk/yrkesdidaktikk, kulturmøter og identitet. Det yrkespedagogiske feltet framstår som både sammensatt og uoversiktlig. En vesentlig målsetting med symposiet er derfor å gjøre forskning på dette feltet mer oversiktlig for framtidige forskere. Det kan av den grunn være hensiktsmessig med en tematisk presentasjon på tvers av landegrenser i selve symposiet. Det kan også være nødvendig å gjøre en seleksjon av forskningstemaer. På bakgrunn av et arbeidsliv i raske endringer med teknologisering og krav til nye og endrede kompetanser, vil kunnskapsoversikten i symposiet ha særlig nytteverdi. I et fremtidsperspektiv vil kunnskapsoversikten kunne gi en retning for og stimulere til økt forskning som svarer til mulige utfordringer som yrkesopplæringen og opplæring for et framtidig arbeidsliv står overfor. Dette knyttes både til metodologiske innganger og tematisk tilnærming.

En overordnet problemstilling for symposiet kan sammenfattes slik: Hva kjennetegner forskningen på det yrkespedagogiske feltet fram til i dag og hva er relevant forskning for framtiden?

Fordonsteknisk utbildning i förändring: Yrkeskunnande, språk och bedömning på fordonsprogrammet ur ett interaktionsperspektiv

Namn	Janne Kontio
E-post	janne.kontio@edu.uu.se
Lärosäte	Karlstad universitet
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Bedömning, yrkesutbildning, lingvistisk etnografi, normer,

34

Abstract:

Under de senaste tio åren har den fordonsprogrammet vid den svenska gymnasieskolan sett en stadig ökning av andelen kvinnliga sökande samtidigt som undervisningsspråket i allt växande grad bytts ut mot engelska (Kontio, 2016). Denna studie dokumenterar dessa två parallella utvecklingar i relation till de bedömningspraktiker som elever och lärare är involverade i.

I fokus för studien är den språkliga interaktionen som deltagarna orienterar sig mot i de praktikgemenskaper som uppstår, där normer för andraspråk, kön och identiteter förhandlas i samtal mellan elever och mellan lärare och elever. Studien bygger på en etnografisk ansats, bestående av observationer, intervjuer, fältanteckningar och ungefär 200 timmar inspelade videodata. De inspelade interaktionerna har analyserats med samtalsanalytiska metoder som fokuserar på lingvistiska aktiviteter och interaktionsmönster. En eklektisk ansats som kombinerar lingvistisk etnografi (Rampton, 2010), etnometodologi (Garfinkel, 1967) och sociokulturella lärandeteorier (Berger & Luckmann, 1966), i synnerhet konceptet praktikgemenskaper (Lave & Wenger 1991), utgör basen för det teoretiska ramverket.

Studiens resultat visar hur nya former av fordonslevsidentiteter, språkliga så väl som könade, skapas som utmanar nuvarande dominerande diskurser kring vad det innebär att bli och hur en förväntas vara som fordonsmekaniker, samt hur detta påverkar skolans bedömningspraktiker. I likhet med tidigare studier kring bedömningskulturer i yrkesutbildning (ex. Colley & Harvis, 2007; Ekström, 2008; Furberg & Ludvigsen, 2008; Lindwall m.fl., 2008) gör denna studie också betydande bidrag till det relativt utforska förskningsfält som bedömning i yrkesutbildning utgör. I svenska sammanhang befinner sig yrkespedagogiska intressen i skuggan av konkurrerande discipliner vad gäller forskning kring bedömning inom utbildningsväsendet.

Utöver ett rent statistiskt bidrag så har min forskning ambitionen att bidra med perspektiv på hur den informella interaktionen har betydelse för bedömningspraktiken och dess viktiga förhållanden till normproduktion i klassrummet.

Referenser:

- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). The social construction of reality. A treatise in the sociology of knowledge. NY: Doubleday & Company.
- Colley, H., & Jarvis, J. (2007). Formality and Informality in the Summative Assessment of Motor Vehicle Apprentices: A Case Study. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 14(3), 295-314.
- Ekström, A. (2008). Ospecifikt beröm och inlindad kritik: Bedömning och återkoppling på lärarutbildningens slöjd kurser. Ingår i V.Lindberg & K. Borg (Red.), *Kunskapande, kommunikation och bedömning i gestaltande utbildning*. Stockholm: Stockholms universitets förlag.
- Furberg, A. & Ludvigsen, S. (2008). Students' Meaning-making of Socio-scientific Issues in Computer Mediated Settings: Exploring learning through interaction trajectories. *International Journal of Science Education*. 30(13), s 1775- 1799
- Garfinkel, H. (1967). Studies in ethnomethodology. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Kontio, J. (2016). Auto mechanics in English: language use and classroom identity work. Diss. (sammanfattning) Uppsala : Uppsala universitet, 2016. Uppsala.
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). Situated learning: Legitimate peripheral participation. Cambridge University press.
- Lindwall, O., Lymer, G. & Ivarsson, J. (2008) 'Att ge och ta kritik: Examination i arkitektutbildning som hybrid aktivitet', Ingår i V.Lindberg & K. Borg (Red.), *Kunskapande, kommunikation och bedömning i gestaltande utbildning*. Stockholm: Stockholms universitets förlag.
- Rampton, B. (2010). Social class and sociolinguistics. In: *Applied Linguistics Review*. 1: 1-22.

Yrkeslärare för framtidens utbildning

Namn	Annelie Andersén
E-post	annelie.andersen@kau.se
Lärosäte	Karlstads Universitet/Institutionen för pedagogiska studier
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	föreställningar, representationer, yrkeslärare, yrkesutbildning

36

Abstract:

Hur framtidens yrkesutbildning kommer att se ut är till stor del beroende av de lärare som kommer vara verksamma inom densamma. Enligt Hansson (2009) påverkar läraren yrkesutbildningens form och funktion genom att specificera kurs- och kunskapsinnehållet i specifika målbeskrivningar. Såväl utbildningens form som innehåll styrs delvis av olika styrdokument, men påverkas också av den enskilde lärarens föreställningar om hur de olika utbildningsmålen skall uppnås på bästa sätt. Hur läraren väljer att lägga upp undervisningen påverkas i sin tur av hur läraren ser på sin roll som lärare, på elevernas möjlighet till lärande och kunskapsinhämtning, på sitt eget ledarskap i klassrummet etc. Enligt Asghari (2014) är det viktigt vem yrkesläraren är och vilka livserfarenheter hen har med sig då detta påverkar vad yrkeslärarens elever anses behöva kunna i det kommande yrkeslivet och således lära sig i utbildningen.

På yrkeslärarutbildningen får yrkeslärarstudenten möjligheten att utveckla nödvändiga yrkeslärarkunskaper och färdigheter som de behöver i yrket. Utbildningen utvecklar deras yrkeskompetens och ger dem nya pedagogiska redskap (se Andersén, 2013). Även om tidigare studier (Andersén, 2013) visar att utbildningen förändrar yrkeslärarstudenternas syn på läraryrket så har tidigare studier (Lortie, 1975; Rannström, 1995; Säll, 2000) också visat att de studerandes ingångsföreställningar har en avgörande betydelse för hur lärarstudenterna socialiseras in i läraryrket. Med utgångspunkt i yrkeslärares berättelser, dels som nyantagna och dels som nästan färdiga yrkeslärare, där de berättar om varför de valt att bli yrkeslärare samt hur de ser på sig själva som (blivande) yrkeslärare analyseras yrkeslärarstudenternas föreställningar (sociala representationer, Moscovici, 1961/2008) kring yrkeslärarskapet med fokus på tänkbara konsekvenser för framtidens yrkesutbildning.

Referenser:

Referenser: Andersén, A. (2013) Den nya yrkeslärarutbildningen –Utkomster i form av yrkeskompetens. *Utbildning Lärande*, vol 7. Nr 1 s 88-101. Asghari, H. Från uppväxt till lärargärning: en livsberättelsestudie med åtta yrkeslärare på industriekniska programmet (Doctoral dissertation, Karlstads universitet). Hansson, T. (2009). "Didaktik och människokunskap". S 81-100 Lortie, D. (1975). *Schoolteacher. A sociological study*. Chicago: The University of Chicago press. Moscovici, S. (2000). *Psychoanalysis. Its Image and Its Public*. Cambridge: Polity Press. Rannström, A. (1995). *Lärarstuderandes föreställningar om sin kommande yrkeskunskap*. Linköping: Linköpings Universitet. Säll, E. (2000). *Lärare som*

estradör, regissör och illuminatör. En longitudinell studie av blivande lärares förställningar.
Doktorsavhandling. Uppsala: Univercity, Uppsala.

Yrkeslärarens didaktiska och existentiella uppdrag

Namn	Birgit Schaffar
E-post	bschaffa@abo.fi
Lärosäte	Åbo Akademi University
Land	Finland
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	studiemotivation, mening, de mänskliga rättigheterna, yrkesutbildningens uppdrag

38

Abstract:

I min presentation vill jag beskriva en spänning mellan lärarens didaktiska uppdrag att motivera sina studerande att tillägna sig enskilda delar av läroplanens innehåll och lärarens existentiella uppdrag att utgöra en samtalspartner för studerande som söker sin plats i livet. Spänningen tydliggörs genom en diskussion av de mänskliga rättigheternas roll i yrkesutbildningen. Artikeln frågar först vilken roll människans arbete och yrkesutbildningen spelar i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, för att sedan från motsatt håll undersöka vilken roll de mänskliga rättigheterna spelar i de dokument som styr yrkesutbildningen i Finland. Frågan gäller både i vilken utsträckning de mänskliga rättigheternas explicit omnämns i yrkesutbildningens styrdokument och hur de implicit ges en roll i yrkesutbildningen. Det är ingen fråga att de mänskliga rättigheterna har en tydlig roll i yrkesutbildningen i Finland. Trots det så finns en skillnad i hur utbildningens mål, att utveckla hela människan så mångsidigt som möjligt, omnämns i styrdokument för yrkesutbildning och i styrdokument för den allmänbildande utbildningen i Finland (i grundskola och gymnasium, vid universitet). Med tanke på den allt tydligare orienteringen mot en mer marknadsliberal anda i den nordiska och europeiska yrkesutbildningen medför denna skillnad risker som t.ex. yttrar sig i vardagliga yrkesetiska dilemmor som yrkeslärare ställs inför. Jag vill ta upp vardagliga situationer där yrkeslärare behöver fråga sig hur de vill, kan och får samtala med sina studerande. Det gäller att värla om lärarens pedagogiska autonomi för att kunna säkerställa att de mänskliga rättigheterna även i framtiden inte indirekt motarbetas genom organisoriska strukturer och reformer som försätter lärarna i yrkesetiska dilemmor.

Referenser:

- Allais, S. (2014). *Selling Out Education. National Qualification Frameworks and the Neglect of Knowledge*. Rotterdam: SensePublishers. Barnkonventionen, Finlands förfatningssamlings fördragsserie 59-60/1991. Benner, D. (1995). Bildung und Beruf. Historisch-systematische Überlegungen zur Möglichkeit und Unmöglichkeit einer gymnasialen Bildung heute. Adolf Kell zum 60. Geburtstag. I J. van Buer und D. Jungkunz (Red.), *Berufsbildung in den neunziger Jahren* (s. 25–49). Berlin. Biesta G.J.J. (2010). *Good Education in an Age of Measurement*. Boulder, CO: Paradigm Publishers. Helms Jørgensen, Ch., Michelsen, S., Olofsson, J. & Persson Thunqvist, D. (2016). *Same, but different – the emergence of VET in three Nordic Countries*. In Berner, E., Gonon, Ph. (Red.), *History of Vocational Education and Training in Europe. Cases, Concepts and Challenges* (s. 305–326). Bern: Peter Lang. Helms Jørgensen,

Ch (2009). Fag mellem arbejde, organisation og uddannelse – har fagene fremtiden bag sig? Tidsskrift for arbejdsliv, 11 årg, nr 3 s. 1–19. Pestalozzi, J.H. (1845): Die Abendstunde eines Einsiedlers. Erlangen. Hämtad 2017-02-15, från, http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10763711_00015.html Schaffar, B., Uljens, M. (2015). Paradoxical tensions between Bildung and Ausbildung in Academia. Moving within or beyond the modern Continental tradition? I E. Westergaard & J.S. Wiewiura (Red.), On the Facilitation of the Academy. Rotterdam: Sense Publishers. Undervisnings- och kulturministeriet (2017). Studier och examina. Tillgänglig: <http://minedu.fi/sv/studier-och-examina> Utbildningsstyrelsen (2016). Genomförande av grunderna för de yrkesinriktade grundexamina inom den grundläggande yrkesutbildningen. Joensuu: Grano Oy. http://www.oph.fi/download/176852_genomforande_av_grunderna_for_de_yrkesinriktade_grundexamina_inom_den_grundl.pdf Utbildningsstyrelsen (2011). Yrkesutbildningen i Finland. Yrkeskunnande, kunskaper och färdigheter för arbetslivet och fortsatta studier. Informationsmaterial. SP-paino OY. Tillgänglig:
http://www.oph.fi/download/131424_yrkesutbildningen_i_finland.pdf

Yrkeslärarens didaktiska och existentiella uppdrag

Namn	Susanne Gustavsson
E-post	susanne.gustavsson@his.se
Lärosäte	Högskolan i Skövde
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	simulator, undervisning, naturbruk

40

Abstract:

Digital teknik är numer en självklarhet som undervisningsmaterial i den svenska gymnasieskolans yrkesutbildning. I princip varje elev har en dator, undervisningslokaler är digitalt utrustade, digitala plattformar används för information, kommunikation och dokumentation, simulerings teknik erbjuder övnings- och testmiljöer för undervisning. Både eleven och yrkesläraren är van vid den digitala tekniken och dess funktion. Däremot visar granskningar att det finns tveksamhet och osäkerhet om vad digital teknik i undervisning ska och kan användas till för att skapa bättre förutsättningar för elevers lärande och utveckling (Skolverket 2016a; 2016b). Ofta är digital teknik utvecklad utanför en utbildningskontext och därmed inte anpassad till specifika behov. Likaså finns uppfattningen om att lärare behöver utveckla sin digitala kompetens (Skolverket, 2016c). Aktuella granskningar inom området i svensk kontext har dock i låg grad eller inte alls ägnats åt undervisning i yrkesämnen eller yrkeslärares kompetens. Studien tar ett ämnesdidaktiskt perspektiv på undervisning i yrkesämnet. I studien analyseras undervisningspraktik med simulatorer för utveckling av elevers kunskaper om och i att hantera och köra fordon inom naturbruk.

Studien har genomförts i ungdomsutbildning och i skolor som är utrustade med olika typer av körsimulatorer.

Syftet är att undersöka simulatorn som undervisningsmaterial i naturbruksutbildning med utgångspunkt i ämnesdidaktiska möjligheter via tekniken, ämnesdidaktiska krav på tekniken samt konsekvenser för yrkeslärarens planering av undervisningen. Studien synliggör undervisningspraktiken i yrkesämnet när digital teknik är tillgänglig samt identifierar krav på teknikens anpassning för undervisningen planering, genomförande och utvärdering. Studiens teori grundas i begreppet konstruktiv länkning (Biggs 1999), samt ämnesdidaktisk teori som beskriver relationen innehåll, metod och digitala resurser (Koehler & Mishra, 2005). Data har samlats via observationer av undervisning och intervjuer med yrkeslärare. Presentationen redovisar studiens resultat samt en ämnesdidaktisk diskussion om digitala resurser i yrkesämne och yrkesutbildning. Vid presentationen medverkar Susanne Gustavsson, Högskolan i Skövde samt Jörgen Holmén, projektledare för Simgården – testmiljö för körsimulatorer i naturbruksutbildning.

Referenser:

Digital teknik är numer en självklarhet som undervisningsmaterial i den svenska gymnasieskolans yrkesutbildning. I princip varje elev har en dator, undervisningslokaler är digitalt utrustade, digitala plattformar används för information, kommunikation och dokumentation, simulerings teknik erbjuder övnings- och testmiljöer för undervisning. Både eleven och yrkesläraren är van vid den digitala tekniken och dess funktion. Däremot visar granskningar att det finns tveksamhet och osäkerhet om vad digital teknik i undervisning ska och kan användas till för att skapa bättre förutsättningar för elevers lärande och utveckling (Skolverket 2016a; 2016b). Ofta är digital teknik utvecklad utanför en utbildningskontext och därmed inte anpassad till specifika behov. Likaså finns uppfattningen om att lärare behöver utveckla sin digitala kompetens (Skolverket, 2016c). Aktuella granskningar inom området i svensk kontext har dock i låg grad eller inte alls ägnats åt undervisning i yrkesämnen eller yrkeslärares kompetens. Studien tar ett ämnesdidaktiskt perspektiv på undervisning i yrkesämnet. I studien analyseras undervisningspraktik med simulatorer för utveckling av elevers kunskaper om och i att hantera och köra fordon inom naturbruk. Studien har genomförts i ungdomsutbildning och i skolor som är utrustade med olika typer av körsimulatorer. Syftet är att undersöka simulatorn som undervisningsmaterial i naturbruksutbildning med utgångspunkt i ämnesdidaktiska möjligheter via tekniken, ämnesdidaktiska krav på tekniken samt konsekvenser för yrkeslärarens planering av undervisningen. Studien synliggör undervisningspraktiken i yrkesämnet när digital teknik är tillgänglig samt identifierar krav på teknikens anpassning för undervisningen planering, genomförande och utvärdering. Studiens teori grundas i begreppet konstruktiv länkning (Biggs 1999), samt ämnesdidaktisk teori som beskriver relationen innehåll, metod och digitala resurser (Koehler & Mishra, 2005). Data har samlats via observationer av undervisning och intervjuer med yrkeslärare. Presentationen redovisar studiens resultat samt en ämnesdidaktisk diskussion om digitala resurser i yrkesämne och yrkesutbildning. Vid presentationen medverkar Susanne Gustavsson, Högskolan i Skövde samt Jörgen Holmén, projektledare för Simgården – testmiljö för körsimulatorer i naturbruksutbildning.

Samarbeid med arbeidslivet for auka undervisningskvalitet - Korleis opplever studentar med yrkesfagleg bakgrunn møtet med universitet og høgskule?

Namn	Aslaug Grov Almås
E-post	aslaug.almas@hvl.no
Lärosäte	Høgskulen på Vestlandet (Western Norway University of Applied Sciences)
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medförfattare	Janne Kleppe og Rannveig Litlabø (begge frå Høgskulen på Vestlandet)
Nyckelord	undervisningskvalitet, samarbeid arbeidsliv

Abstract:

Stadig fleire vel å ta vidare utdanning etter ei tid i arbeidslivet og så mange som 80 % er i arbeid samstundes som dei tek utdanning. Forskningsprosjektet som denne presentasjonen byggjer på dreier seg om to utdanninger ved Høgskulen på Vestlandet, PPU-Y og ingeniørutdanning for fagteknikkarar. Studentane er i arbeid samtidig som dei byggjer ein pedagogisk yrkesfagleg utdanning til å undervisa i skulen eller styrkjer sin ingeniørfaglege kompetanse. Studentane har «ein fot» i arbeidslivet og «ein fot» i høgskulen. Det ligg til rette for at ein skal kunna utvikla ei relevant undervisning i tett samarbeid mellom arbeidsliv, studentar og utdanningsinstitusjon. Bakgrunn I Stortingsmelding 16, 2016-2017 «Kultur for kvalitet» (KD, 2017) er eitt av hovudmåla at studentane skal få ei utdanning som er relevant for arbeidslivet. Oljenasjonen Norge står overfor store omstillingar i samfunnet, og omlag ein tredjedel av dei sysselsette kan oppleva automatisering eller digitalisering av arbeidsoppgåvene dei har i dag (KD, 2016). Kunnskapsdepartementet forventar at studieprogramma er basert på forsking og vert utvikla i tett samarbeid med arbeidslivet og studentane sjølv. Studentane må uteksaminerast med etterspurt kompetanse og ha evne til å omstilling og fornying.

Målsettinga for prosjektet er eit reelt samarbeid med arbeidslivet for å auka kvaliteten på utdanninga. Forskingsspørsmål: - korleis opplever studentar med yrkesfagleg bakgrunn møtet med U/H-sektoren? - korleis kan studentane og arbeidslivet sin kompetanse vera eit tilfang til høgskulen sin eksisterande kompetanse? Det skal gjennomførast spørreundersøking med studentar på PPU-Y (n =200) og ingeniørutdanninga (n = 18) og arbeidslivet deltek i vurdering av eksamensoppgåver. Forskningsprosjektet vil synleggjera kva forventningar skule og arbeidsliv har til kvarandre, og drøfta verdien av arbeidslivet sin yrkeskompetanse inn i mot den akademiske kulturen med mål om å auka studentane sitt læringsutbytte.

Referenser:

1) Kunnskapsdepartementet (KD) (2016). Melding til Stortinget 9 (2016 – 2017) Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning. (henta 14. mars, 2017, frå:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-9-20162017/id2522412/>

2) Kunnskapsdepartementet (KD) (2017). Melding til Stortinget 16 (2016 – 2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning (henta 14. mars, 2017, frå:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20162017/id2536007/>

Vocational English – the gap between policy and practice

Namn	Katarina Lindahl
E-post	kla@du.se
Lärosäte	Högskolan Dalarna
Land	Sverige
Språk	Engelska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	policy enactment, vocational English, classification, teachers' influences

44

Abstract:

A new structure for upper secondary school was introduced in Sweden 2011. In light of this new educational policy reform, which has differentiated vocational programmes and academic programmes from each other, the relationship between policy and practice is relevant to explore. It could be argued that this differentiation is a part of an international trend towards marketization and internationalization. Subjects, such as English, are adapted to different programmes in order to contribute to the increased employability of students.

The purpose of this paper is to explore the gap between policy and practice for teachers when working with vocational English, and how this can affect vocational education in the future. The study consists of a textual policy analysis of the three latest upper secondary reforms in Sweden and semi-structured interviews with six teachers in the Building and Construction Programme. The perspective policy enactment is used rather than policy implementation, since policy text is constantly struggled over through a complex and creative recontextualisation process (Ball et al., 2012; Ozga, 2000). Bernstein's concepts of classification and horizontal and vertical discourse are also used. Classification, which can be strong or weak, refers to boundaries between categories based on power relations (Bernstein, 1999; 2000). Horizontal and vertical discourse explain how knowledge is divided in two forms: the everyday knowledge and the more abstract, official knowledge (Bernstein, 1999). This becomes relevant for the analysis since the school systematically selects the knowledge it provides to students. The results show that the teachers in this study perceived their vocational students as unmotivated to study "theoretical subjects", they described them as "theoretical or practical", and some teachers placed lower demands on vocational students than on students in other programmes. This is not in line with current policies, which shows that there is a distinct gap between policy and practice.

Referenser:

- Ball, S., Maguire, M., & Braun, A. (2012). *How Schools do policy: Policy enactments in secondary schools*. New York: Routledge. Ozga, J. (2000). *Policy Research in Educational Settings: Contested terrain*. Buckingham: Open University Press. Bernstein, B. (1999). Vertical and Horizontal Discourse: An Essay. *British Journal of Sociology of Education*, 20(2), 157-173.

Bernstein, B. (2000). Pedagogy, Symbolic Control and Identity: Theory, research, critique. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

Vocational Teachers' Continuing Professional Development and the Development of Teaching

Namn	Per Andersson
E-post	per.andersson@liu.se
Lärosäte	Linköpings universitet
Land	Sverige
Språk	Engelska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medpresentatör	Susanne Köpsén
Nyckelord	Continuing professional development, teaching, community of practice, landscape of practice, boundary crossing

46

Abstract:

This study concerns the development of vocational education and training (VET) related to the continuing professional development (CPD) of vocational teachers (cf. Andersson & Köpsén, 2015; Köpsén & Andersson, 2017). The particular focus is the specific vocational subject areas in VET, and how teaching is developed in relation to teachers' CPD activities targeting the contents of their subject areas. The study is situated in upper secondary VET in Sweden. Our focus is how teachers maintain and develop their vocational competence related to the vocational subject, and how this is related to the development of teaching. The research questions are: • What types of CPD activities have influence on vocational teaching? • What types of influence do such CPD activities have on teaching in VET? We draw on a socio-cultural perspective on practice, identity and learning. Fundamental is the situated character of knowledge, where to be knowledgeable means having developed an identity for full membership and participation in a specific community of practice (Lave & Wenger, 1991; Wenger, 1998). Knowledge and skills related to a vocational subject in school are situated in a vocational practice, which is part of a broader landscape of practice (Wenger-Trayner et al., 2015). We investigate vocational teachers' involvement in CPD activities and how this influences their teaching and its development. The starting point is a logistic regression analysis based on survey data on vocational teachers' participation in different types of CPD activities. This is followed by a qualitative analysis of interview data concerning vocational teachers' experiences of CPD and its relation to and effects on teaching. The results show what types of activities that have influence on teaching, and the variation in how these activities have influence. Results are discussed in terms of how CPD activities could influence teachers' vocational subject knowledge and thus their teaching.

Referenser:

- Andersson, P. & Köpsén, S. (2015) Continuing professional development of vocational teachers: participation in a Swedish national initiative. *Empirical Research in Vocational Education and Training*, 7 (7), 1-20. Köpsén, S. & Andersson, P. (2017) Reformation of VET and demands on teachers' subject knowledge – Swedish vocational teachers' recurrent participation in a national CPD initiative. *Journal of Education and Work*, 30 (1), 69-83. Lave,

J. & Wenger, E. (1991). Situated learning: Legitimate peripheral participation. Cambridge: Cambridge University Press. Wenger, E. (1998) Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity. Cambridge: Cambridge University Press. Wenger-Trayner, E., Fenton-O'Creevy, M., Hutchinson, S., Kubiak, C., & Wenger-Trayner, B. (2015). Learning in landscapes of practice: Boundaries, identity, and knowledgeability in practice-based learning. Abingdon: Routledge.

Andersson, P. & Köpsén, S. (2015) Continuing professional development of vocational teachers: participation in a Swedish national initiative. Empirical Research in Vocational Education and Training, 7 (7), 1-20. Köpsén, S. & Andersson, P. (2017) Reformation of VET and demands on teachers' subject knowledge – Swedish vocational teachers' recurrent participation in a national CPD initiative. Journal of Education and Work, 30 (1), 69-83. Lave, J. & Wenger, E. (1991). Situated learning: Legitimate peripheral participation. Cambridge: Cambridge University Press. Wenger, E. (1998) Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity. Cambridge: Cambridge University Press. Wenger-Trayner, E., Fenton-O'Creevy, M., Hutchinson, S., Kubiak, C., & Wenger-Trayner, B. (2015). Learning in landscapes of practice: Boundaries, identity, and knowledgeability in practice-based learning. Abingdon: Routledge.

Matematikundervisning på yrkesprogram för framtidens yrkesarbetande

Namn	Karolina Muhrman
E-post	karolina.muhrman@liu.se
Lärosäte	Linköpings universitet /Institutionen för beteendevetenskap och lärande
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Yrkesutbildning, Matematikundervisning, Interventionsstudie, Verksamhetsteori

48

Abstract:

En oumbärlig framgångsfaktor i en kunskapsbaserad global ekonomi sägs vara en välutbildad arbetsstyrka (OECD, 2010). Många yrken ställer idag stora krav på goda matematikkunskaper. Det medför att en välfungerande och relevant matematikundervisning på yrkesprogram är av betydelse för att svara mot yrkeslivets behov av kompetent arbetskraft och utgör därför en väsentlig förutsättning för en god samhällsutveckling nu och i framtiden. Dock har såväl rapporter som tidigare studier visat att det i många fall finns ett gap mellan yrkesprogrammens matematikundervisning och yrkeslivets krav på matematikkunskaper, vilket kan försvåra yrkeselevernas etablering på arbetsmarknadens och framtida yrkeskarriär (se Muhrman, 2016). För att förstå vad det krävs för förutsättningar att skapa en närmare koppling mellan skolans och yrkeslivet matematik, behövs det mer praktiknära forskning inom detta område.

Syftet med studien som presenteras här, är att utifrån lärares pedagogiska förutsättningar, skapa en intervention som gör att matematiken blir tydligare kopplad till den yrkesinriktning eleverna läser. Studien har en interaktiv design där vi forskare arbetar tillsammans med matematiklärarna för att utforma interventionen. Den teoretiska basen utgår från ett Verksamhetsteoretiskt perspektiv (se Engeström, 2001) där vi har analyserat en rad olika förutsättningar i skolverksamheten som påverkar lärares möjligheter att göra eleverna väl förberedda för båden en anställning inom det yrke de utbildas för och för eventuella vidare studier.

Studien har genomförts läsåret 16/17 på två skolor med åtta matematiklärare som undervisar på olika yrkesprogram. Studiens data bygger på deltagande vid planeringsmöten, intervjuer av matematiklärare och elever före och efter interventionen, samt klassrumsobservationer. De preliminära resultaten visar att en yrkesankuten matematikundervisning kan ge stora vinster för såväl matematikämnet som yrkesämnet, men att utfallet beror på såväl organisatoriska som personbundna faktorer. Några av de faktorer som visade sig ha stor betydelse för utfallet var på vilket sätt matematiklärarna och yrkeslärarna samarbetade, var matematiklektionerna genomfördes och hur lektionerna följdes upp.

Referenser:

- Engeström, Y. (2001). Expansive Learning at work: toward an activity theoretical reconceptualization. *Journal of Education and Work*, 14(1). s. 133-156 Muhrman, K. (2016). Inget klöver utan matematik. En studie av matematik i yrkesutbildning och yrkesliv. (Doktorsavhandling). Linköpings universitet: Institutionen för beteendevetenskap och lärande. OECD (2010). Learning for Jobs, OECD Reviews of Vocational Education and Training, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264087460-en>.

49

Didaktisk-teoretisk tilnærming i Restaurant og matfag

Namn	Eldbjørg Marie Schön
E-post	elbjorg.schon@hioa.no
Lärosäte	Høgskolen i Oslo og Akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	læringsaktivitet, motivasjon og relevans

Abstract:

Didaktisk-teoretiske tilnærninger i Restaurant- og matfag. Eldbjørg M Schön Bakgrunn: Frafall er et yrkesfagfenomen. Dette gjelder i høy grad yrkesutdannelsen innen Restaurant- og matfag. Tidligere forskning tyder på at valg av læringsaktiviteter, variasjonsgrad og elevens påvirkningsgrad står sentral i frafallsproblematikken. Studien ønsket derfor å se nærmere på om frafall har sammenheng med læringsaktivitetene? Bør valg av læringsaktivitetene baseres på elevmedvirkning? Det er noen av spørsmålene studien har tatt for seg. Og med det ønsker å belyse hvilke læringsaktiviteter som brukes for å formidle teori i Restaurant og matfag, om elevmedvirkning i faget og elevenes læringsutbytte.

Metode: For å belyse forskningsspørsmålene ble det valgt en kvalitativ tilnærming basert på refleksjonsnotater fra 60 studenter og et litteratursøk. Refleksjonsnotater fra studenter i Yrkesfaglærerutdanningen i Restaurant og matfag ved Høgskolen i Oslo og Akershus fra 2014 - 2016 ble inkludert i studien. Deretter ble det gjennomført et litteratursøk for å verifisere tekstanalysen fra refleksjonsnotatene. Litteratursøket ble avgrenset til nøkkelord ”læringsaktivitet - motivasjon – relevant” for årene 2010-2016.

Hovedresultat: Foreløpige resultater viser at: • motivasjon og mestringsfølelse er en grunnforutsetning for at en gitt læringsaktivitet skal gi læringsutbytte • variasjon på læringsaktivitetene er minst like viktige som læringsaktiviteten i seg selv Konklusjon: Variasjon, motivasjon er faktorer som må være tilstede for å kunne skape en god læringsaktivitet som gir elevene læringsutbytte for å få dette til må «læreren ha en verktøykasse» med ulike metoder som skaper motivasjon og mestringsfølelse i læringsprosessen.

Betydning av studiet: Studien kan bli et viktig bidrag i regjeringens frafallsatsing i den videregående opplæringen. For å se om det finnes en divergens mellom planlagt og gjennomførte tilnærninger vil det være nødvendig å belyse motivasjon og valg av læringsaktiviteter hos lærerne i programfaget.

Hvordan utvikle digitale læremidler parallelt med utvikling av interaktive læreprosesser mellom lærer og elev?

Namn	Ronny Sannerud
E-post	ronny.sannerud@hioa.no
Lärosäte	Høgskolen i Oslo og akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Utvecklingsarbete
Presentationsform	Paperpresentation
Medförfattare	Tom Ekeli Byggenæringens forlag AS
Nyckelord	Læremiddelutvikling, digitalisering, yrkesopplæring, videregående skole

51

Abstract:

Bakgrunn, teori og problemstilling Byggenæringens Forlag (BNF) mottok 2 års prosjektstøtte fra Utdanningsdirektoratet i 2015. Støtten ble gitt for å utvikle videoer, animasjoner, interaktive oppgaver til en ny digital utgave av læreboka; Vg2 Anleggsteknikk, produksjon. Læreboka ble utgitt på papir, første gang i 2010, i 2013 kom en digital utgave og til skoleåret 2017/2018 skal vi tilby en “beriket” digital lærebok. Den sterkeste motivasjonen for å utvikle digitale læremidler innenfor yrkesfag kommer først og fremst fra myndighetene i Norge. Dette henger sammen med at fra «Kunnskapsløftet» ble innført i 2006 har: “Å kunne bruke digitale verktøy” vært en av de fire grunnleggende ferdighetene som inngår i alle læreplaner i grunn- og videregående skole i Norge (Kunnskapsdepartementet, 2007). Forlaget som innholdsleverandør merker i liten grad etterspørsel etter digitale læremidler fra skolene, mens bygg- og anleggsbransjen er svært opptatt av at elever og lærlinger får ta del i den digitale teknologiutviklingen.

En betingelse fra Utdanningsdirektoratet ved bevilgningen, er at de nye digitale læremidlene skal skape interaktivitet mellom lærer, elev og lærestoff. Problemstillingen er; hvordan utvikle digitale læremidler parallelt med utvikling av interaktive læreprosesser mellom lærer og elev? Metode Byggenæringens Forlag har ansvaret for utviklingsdelen av prosjektet i perioden 2016 til 2017. Det skal utvikles en web-basert produksjonsplattform for berikede digitale lærebøker og en beriket digital lærebok innenfor vg2 anleggsteknikk. Arbeidet gjøres i samarbeid med IT- og mediaprodusenter, bransjeorganisasjoner, forfattere og forsøksskoler. Oslo and Akershus University College of Applied Sciences har ansvaret for følgeforskning i perioden 2016 til 2018. Teste ut boka for å sikre funksjonalitet, brukervennlighet og dokumentere læringsresultater.

Forskningsmetode er intervju av aktuelle lærere før innføring av nye læremidler, underveis i utviklingsprosjektet og etter at de nye læremidlene er tatt i bruk. Følgeforskningen skal resultere i: 1) Råd om hva læreren trenger av opplæring og støtte for at digitale lærebøker skal kunne fungere i undervisningen innenfor bygg og anlegg 2) Foreslå didaktiske modeller.

Referenser:

- Gilje, Øistein. 2016. Med Ark og App - Bruk av læremidler og ressurser for læring på tvers av arbeidsformer. Oslo: Universitetet i Oslo http://www.uv.uio.no/iped/forskning/prosjekter/ark-app/arkapp_syntese_endelig_til_trykk.pdf
- Hiim, Hilde. 2013. Praksisbasert yrkesutdanning – hvordan utvikle relevant yrkesutdanning for elever og arbeidsliv? . Oslo: Gyldendal Norske forlag.
- Krumsvik, Rune Johan (red.). 2016. Digital læring i skole og lærerutdanning Oslo: Universitetsforlaget Kunnskapsdepartementet, 2006. Programområde for anleggsteknikk - Læreplan i felles programfag Vg2 (ANL2-01) <https://www.udir.no/kl06/ANL2-01>
- Kunnskapsdepartementet. 2014. Elevers læring i fremtidens skole – Et kunnskapsgrunnlag. (NOU 2014: 7). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2014-7/id766593/?ch=1&q=>
- Kunnskapsdepartementet, 2015. Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser (NOU 2015/8) <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2015-8/id2417001/?q=2015%20NOU%202015/8%20Fremtidens%20skole>
- Rødnes, K. & Gilje, Ø. (2016) Grunnleggende ferdigheter – på tvers av fag? Sluttrapport. ARK&APP. Oslo: Universitet i Oslo.

Assessment of written assignments in VET: can students and apprentices express their vocational competences in writing?

Namn	Hæge Nore
E-post	haege.nore@hioa.no
Lärosäte	Høgskolen i Oslo og akershus
Land	Norge
Språk	Engelska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medförfattare	Ellen Beate Hellne-Halvorsen, HiOA Hedvig Johannessen, HiOA Leif Chr Lahn, UiO/HiOA
Nyckelord	Large-scale assessments, vocational competences, writing skills

53

Abstract:

This article is based on a pilot study of a large-scale assessment instrument in VET and linguistic analyses of the papers of testees in three different trades: electricians, industrial mechanics and health care workers. The data are from a Norwegian validation study (MECVET) of the KOMET-model and -instrument that has been developed for large-scale assessment of vocational competence (Rauner et al, 2009). Our analyses of the scores suggested that there might be a high correlation between the ratings of the professional quality of the testees' papers and generic skills in presenting the technical solutions to case-based test tasks.

Research questions: Does writing skills influence the assessment of vocational competences? Are there any relations between the experts' ratings and inspections of the writing skills done by a language expert?

Methods: 50 students/apprentices in each trade are tested on three educational levels:

- 1) at the end of 2.year upper secondary school,
- 2) at the end of 1.year apprenticeship and
- 3) at the end of 2.year apprenticeship.

We have compared the expert ratings with language inspections in a sample of 12 assignments in each trade on level 1) and 3). Preliminary results: written skills seem to decrease from level 1 to level 3 for electricians and industrial mechanics, while not so obvious for health care. At the same time, their vocational competences seem to increase from level 1 to 3 for all trades, most obvious for health care. Further investigations will show the connections between writing skills and vocational competences and the development of hybrid qualifications (Davey & Fuller, 2013, Jørgensen et al, 2013). A future VET that may qualify apprentices for work conditions that require the explication of work processes and results as well as written communication with customers or providers - and for hybrid career tracks.

Referenser:

This article is based on a pilot study of a large-scale assessment instrument in VET and linguistic analyses of the papers of testees in three different trades: electricians, industrial mechanics and health care workers. The data are from a Norwegian validation study (MECVET) of the KOMET-model and -instrument that has been developed for large-scale assessment of vocational competence (Rauner et al, 2009). Our analyses of the scores suggested that there might be a high correlation between the ratings of the professional quality of the testees' papers and generic skills in presenting the technical solutions to case-based test tasks. Research questions: Does writing skills influence the assessment of vocational competences? Are there any relations between the experts' ratings and inspections of the writing skills done by a language expert? Methods: 50 students/apprentices in each trade are tested on three educational levels: 1) at the end of 2.year upper secondary school, 2) at the end of 1.year apprenticeship and 3) at the end of 2.year apprenticeship. We have compared the expert ratings with language inspections in a sample of 12 assignments in each trade on level 1) and 3). Preliminary results: written skills seem to decrease from level 1 to level 3 for electricians and industrial mechanics, while not so obvious for health care. At the same time, their vocational competences seem to increase from level 1 to 3 for all trades, most obvious for health care. Further investigations will show the connections between writing skills and vocational competences and the development of hybrid qualifications (Davey & Fuller, 2013, Jørgensen et al, 2013). A future VET that may qualify apprentices for work conditions that require the explication of work processes and results as well as written communication with customers or providers - and for hybrid career tracks.

Transition from 10th grade to vocational education

Namn	Ann Karin Sandal
E-post	ann.karin.sandal@hvl.no
Lärosäte	Høgskulen på Vestlandet, campus Sogndal
Land	Norge
Språk	Engelska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Transition - educational choice - VET - interests

55

Abstract:

This presentation reports from a qualitative study of 15-year old students` transition from lower to upper secondary school, vocational programmes in Norway. The presentation will focus on some of the main findings concerning students` reasoned justification of their choice of vocational education. Research in the field of educational choices have shown great interest in underlying causes for young peoples` various pathways into and through upper secondary school. Socio-economic background is often discussed as a main predictor of education, and identity formation is often used as an analytic concept for analysis in such studies. However, few studies have looked into students` experiences of transition and educational choices.

The present study has therefore aimed at giving voice to students` own perceptions of choice and transition processes. Choosing upper secondary school is based on students` awareness of their own abilities, interests, thoughts about future education and profession, motivation and abilities to realize plans. In this study transition processes and educational choices were analyzed through the theoretical concepts of identity of Erikson (1992), Giddens (1996) and Wenger (2006), as well as development of interest (Hidi & Renninger, 2006) and motivation (Bandura, 1997; Deci, 1992). Data was collected by an open questionnaire (N = 33) and interviews (N = 6) in 10th grade and analyzed according to Kvale`s models for interpretation of qualitative data (Kvale & Brinkmann, 2009). Development of vocational interests and motivation for vocational education and training (VET) seems to be an important factor in students` basis for choosing VET. The findings show different aspects of this development, as well as consequences when students choose VET despite lack of vocational interest. The presentation will present and discuss these findings, together with ideas for further research in the field.

Referenser:

- Bandura, A. (1995). *Self-efficacy in changing societies*. New York: Cambridge University Press.
- Deci, E. L. (1992). The Relation of Interest to the Motivation of Behavior: A Self-determination Theory Perspective. I & Renninger, K. A. & Hidi, S. (Red.) *The Role of Interest in Learning and Development*. Hillsdale, New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Erikson, E. H. (1992). *Identitet: ungdom og kriser*. København: Hans Reitzel Forlag.
- Giddens, A. & Schultz Jørgensen, S. (2006). *Modernitet og selvidentitet: selvet og samfundet under senmoderniteten*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hidi, S. & Renninger, K. A. (2006). The Four-Phase Model of Interest Development. *Educational Psychologist*, 41(2), 111–127.
- Kvale, S.,

Brinkmann, S., Anderssen, T. M. & Rygge, J. F. (2009). Det kvalitative forskningsintervju. Oslo: Gyldendal akademisk. Wenger, E. (2006). Communities of Practice. Learning, meaning and Identity. (14. utg.). New York: Cambridge University Press.

Fortbildning för yrkeslärare - om individuella kompetenser och kollektiva läraspekter

Namn	Katarina Sipos
E-post	katrina.sipos@edu.su.se
Lärosäte	Stockholm, Inst för pedagogik och didaktik
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medförfattare	Maud Baumgarten (samma lärosäte och inst.)
Nyckelord	Yrkeskunnande, kompetens, lärande, apl (wbl)

Abstract:

Bakgrund: Vi tar utgångspunkt i ett nationellt projekt med fortbildning för yrkeslärare på gymnasienivå. Bakgrunden är att Skolverket fått i uppdrag att bidra till ökad kvalitet i apl (wbl). Skolorna måste stärka samverkan med arbetslivet genom en hållbar infrastruktur. En utbildning erbjuds med fokus på apl i gymnasial yrkesutbildning (2013-2017).

Syfte: Avsikten är att beskriva och analysera de kompetenser som yrkeslärare har utvecklat efter deltagande i Skolverkets nationella apl-utbildning.

- Vad har deltagarna lärt sig?
- Hur har deltagarna lärt sig?

Teoretisk ram och metod: I studien används perspektiv på kompetens och yrkeskunnande. De metoder som används i studien är innehållsanalys av ca 600 digitala enkäter med fasta och öppna svarsalternativ. Intervjuer har också genomförts med lärare och rektorer.

Datainsamlingen består även av enkäter till deltagare och rektorer som deltog första utbildningsgången 2013. De kvalitativa enkäterna var omfattande och formade med öppna frågor och svar. De flesta yrkesprogram är representerade och deltagarna kommer från olika delar av landet. Huvudfrågorna handlar om vilka effekter utbildningen haft på deltagarna som individer och hur de arbetar med apl hemma vid samt vilka hinder och möjligheter som funnits. Frågorna till rektorerna har varit inriktade mot deltagande lärares bidrag till verksamheten. Konklusioner Lärarna har utvecklat olika kompetenser såsom motivationella- men också fackkompetenser. En del kompetenser har påverkat handlings- och reflektionsutrymmet på den egna arbetsplatsen.

Resultatet visar att utöver individuella utvecklade kompetenser kan kollektiva läraspekter identifieras. De flesta beskriver erfarenhetsutbytet med andra lärare från olika yrkesprogram och rektors involvering i kursuppgifterna som centrala för lärandet.

Referenser:

- Argyris, Chris & Schön, Donald A. (1996). *Organizational learning II: theory, method and practice*. Reading, Mass.: Addison-Wesley. Baumgarten, M. & Sipos, K. (2013).

Yrkeskunnande och lärande hos omsorgspersonal. Hinder och möjligheter för lärande möten på arbetsplatsen. ArbetSam. Lidingö stad. Baumgarten, M. & Sipos, K. (2014b). Apl - guldägget i yrkesprogrammen? En utvärdering av en apl-utbildning; innehåll, organisation och lärande. Skolverket. Internrapport 2. Brulin, Göran & Svensson, Lennart (2011). Att äga, styra och utvärdera stora projekt. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. Helms Jørgensen, Christian (2006). Utbildningsplanering: samspel mellan utbildning och arbete. Lund: Studentlitteratur. Ellström, P.-E. (2010). Forskning om kompetensutveckling i företag och organisationer. I H. Kock Arbetsplatslärande: att leda och organisera kompetensutveckling. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. Kock, Henrik (red.) (2010). Arbetsplatslärande: att leda och organisera kompetensutveckling. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. Illeris, Knud (2013). Kompetens: [vad, varför, hur]. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. Sipos, K. & Baumgarten, M. (2014a). Följeforskning och utveckling av apl utbildning. Skolverket. Internrapport 1. Svensson, L., Brulin, G., Jansson, S. & Sjöberg, K. red.(2013). Att fånga effekter av program och projekt. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. Thunborg, C. & Ohlsson, J. (2016). Pedagogiska utmaningar i dagens arbetsliv. I Pedagogisk forskning i Sverige 21, Nr 3-4, s 191-212. Wahlgren, B. (2010). Voksnes laereprocesser. Kompetenceudvikling i uddannelse og arbejde. Akademisk forlag. Skolinspektionen (2011). Arbetsplatsförlagd utbildning i praktiken, rapport nr 2011:2. Skolinspektionen (2013). Fördjupad tillsyn på yrkesprogram.

Vård- och omsorgsutbildningen som delaktighetsprojekt

Namn	Katarina Lagercrantz All
E-post	katrina.lagercrantz@edu.su.se
Lärosäte	Stockholm universitet
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Lave och Wenger, Komvux, Sociokulturell teori, Vård- och omsorgsutbildning

Abstract:

Rekryteringsbehovet av vård- och omsorgspersonal uppgår till 160 000 personer 2035 (SCB 2014). Bristen på personal inom äldreomsorgen innebär att vård och omsorgsutbildningen ger en möjlighet för personer att få tillträde till arbetsmarknaden. Den gymnasiala vård- och omsorgsutbildningen som är den formella vägen att få en fast anställning, som till exempel undersköterska, kan ses som en kombination av yrkesutbildning och arbetsmarknadsåtgärd. Den utveckling som skett under de senaste decennierna när det gäller struktur och organisation av både vård- och omsorgsverksamheterna och den kommunala vuxenutbildningen handlar om ökade krav på kompetens och effektivitet (Byström 2016; Lumsden Wass 2006).

Syftet med studien är att undersöka och få en ökad förståelse för de krav på lärande som ställs på vuxeneleverna genom att undersöka deras erfarenheter av utbildningen och det lärande och delaktighetsprocesser utbildningen innehåller för eleverna.

Det empiriska materialet består av 15 djupintervjuer med vuxenelever och har analyserats utifrån en hermeneutisk analysmetod.

De teoretiska utgångspunkterna utgår från Lave och Wengers läreteori (1991/2011) och den sociokulturella teorin utifrån Säljö (2000/2005). Den gymnasiala vuxenutbildningen och det arbete denna leder till utgör en delaktighetsbana som innehåller utmaningar för vuxeneleverna och ställer krav på olika former av lärande.

Resultatet visar att eleverna går en avancerad utbildning som leder till ett yrke som ställer stora krav på kompetens. De medierande redskapen som erbjuds i utbildningen är inte tillräckliga för att nå den delaktighet i arbetslivet eleverna strävar efter. För att förstå den enskilda elevens utbildningsprojekt måste detta sättas i samband med samhällets rekryterings- och inkluderingsprojekt och utbildningsanordnarnas projekt. För den enskilda eleven handlar utbildningen om att bli delaktig i arbetslivet och i samhället. Elevernas delaktighetsbana formas i hög grad av de tidigare nämnda projekten. Utbildningen får sin form och sin innehörd i samspelet mellan dessa tre projekt.

Referenser:

- Byström, E. (2016). Undersköterskor i hälso- och sjukvården och deras förutsättningar för lärande i arbetet. Pedagogik i arbetslivet. I Pedagogisk forskning i Sverige. Nr 3-4 2016 Årgång 21, ISSN 1401-6788 Lave, J. & Wenger, E. (1991/2011). Situated learning Legitimate peripheral participation. Cambridge University Press. Lumsden Wass, K. (2006). Om födelsen av en ny vuxenutbildningspolitik. I S. Larsson & L E Olsson (red) Om vuxnas studier. Denmark: Studentlitteratur SCB. nr2014:316. Trender och prognosser om utbildning och arbetsmarknad Säljö, R. (2000/2005). Lärande i praktiken ett sociokulturellt perspektiv. Smedjebacken: Bokförlaget Prisma.

Yrkesrelevant opplæring første året i Norsk yrkesopplæring

Namn	Åse Bruvik
E-post	ase.bruvik@hioa.no
Lärosäte	Høgskolen i Oslo og Akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Workshop
Nyckelord	yrkesrelevans, mening, differensiert undervisning, elevmedvirkning, kvalitet i yrkesopplæringen

61

Abstract:

Nasjonale føringer for Norsk yrkesopplæring hevder at demokrati skal være bærebjelken i Norsk utdanning og her kommer det tydelig frem at elevene skal ha innflytelse på eget læringsarbeid på en slik måte at det oppleves relevant og meningsfylt. Videre hevdet det at målet med fag- og yrkesopplæringen er å utdanne gangs mennesker, samt utdanne gode fagfolk som arbeider på en samfunnstjenlig måte og som kan ivareta markedets behov for produkter og tjenester i takt med samfunnets utvikling (Hansen, K. H & Haaland, G., 2015). Gjennom de siste årene har yrkesopplæringen i Norge vært organisert gjennom ni yrkesfaglige utdanningsprogram hvor hvert utdanningsprogram leder til svært mange yrker.

Denne studien belyser hvordan kompetansebehovet i ulike yrker og elevenes interesser blir ivaretatt første året (Vg1) i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. For å legge tilrette og lede en tilpasset, helhetlig, relevant og meningsfull opplæring som er i tråd med nasjonale føringer stilles det høye krav til yrkesfaglærerens kunnskap og kompetanse innen de ulike programfagene.

Tidligere forskning viser store forskjeller på yrkesopplæringen ved de ulike yrkesfaglige skolene (Dahlbach m.fl. 2011). Gjennom bruk av halvstrukturerte spørreskjema med både avkrysning og utdyping med egne ord, gir resultatene fra elevundersøkelsen en kombinasjon av kvalitative og kvantitative data.

Den teoretiske forankringen er knyttet til motivasjon sett i lys av John Dewey perspektiv på demokrati, John Kellers ARCS modell som viser faktorer med betydning for elevers motivasjon og Goodlads læreplansteori.

Problemstilling: Hvordan ivaretas de ulike yrkene og elevenes interesser/utdanningsplaner første året i Norsk yrkesopplæring? Funn fra undersøkelsen viser at mange elever har lite innflytelse på eget læringsarbeid, at innholdet i opplæringen i stor grad er lærerstyrt og lite relevant for mange av yrkene elevene utdanner seg til.

Referenser:

- Dahlback. m. fl, (2011) Yrkesdidaktisk kunnskapsutvikling og implementering av nye læreplaner. Høgskolen i Akershus. Skriftserien Hansen, K. H & Haaland, G. (2015) Utfordring i Norsk yrkesopplæring. IH. Haaland, G. (Red.), Tett på yrkesopplæringen. Bergen; Fagbokforlaget

Hvordan forberede yrkesutøveren på den digitaliserte fremtiden

Namn	Steinar Karstensen
E-post	steinar.karstensen@hioa.no
Lärosäte	Högskolen i Oslo og Akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medpresentatör	Runar Oudmayer
Nyckelord	Coding, TVET, robotics, digital literacy, ICT

63

Abstract:

Bakgrunn/Hensikt I utgangspunktet er digitalisering en samlebetegnelse for overgangen fra analoge, mekaniske og papirbaserte løsninger, prosesser og systemer, til elektroniske og digitale løsninger. Digitaliseringen vil kunne oppfattes som nådeløst. Alt som kan digitaliseres vil digitaliseres, og det som faller utenom vil enten stige i verdi eller forsvinne ut av verdikjeden. Digitalisering handler om å bruke teknologi til å fornye, forenkle og forbedre. Det handler om å tilby nye og bedre løsninger og tjenester, som er enkle å bruke, effektive, og pålitelige. Noe som også vil påvirke den enkelte yrkesutøver og yrkesutøvelse i fremtidens samfunn. Ved å lære om hva digitalisering er og hvordan det virker gjennom og se nærmere på hva som puttes inn(input), hvordan det behandles(code) og hva som kommer ut(output) vil man kunne være i stand til å ta kontroll over teknologien og bruke den slik man vil. BBC microbit er et stort bredt britisk initiativ til å inspirere en ny generasjon til å bli kreativ med koding, programmering og digital teknologi. Det er en liten enhet som BBC har utviklet i samarbeid med flere partnere og som ble sendt ut til alle 7. klasser i UK Mars 2016. Enheten er en liten programmerbar enhet(code) som har muligheten til å benytte eksterne eller innebygde input og output enheter.

Vår hensikt er å sette dette inn en yrkesfaglig sammenheng og se om enheten med de muligheter den gir (input, output ,code) kan gi en bedre og mer generell forståelse av underliggende prosesser og systemer i den stadige strømmen av mer avansert teknologi innenfor alle yrkesfagene.

Problemformulering Hvordan kan BBC microbit brukes som en relevant del av opplæringen innenfor de yrkesfaglige studierettingene?

Metode Litteraturgjennomgang, læreplananalyse og utprøving Oppsummering/Konklusjon Vi forventer å finne frem til anvendelser av BBC microbit brukt i ett yrkesfaglig didaktisk perspektiv for fremtidens yrkesutøvere. Vi vil under presentasjonen vise frem noen av de funnene som er gjort og som vi mener det er relevant å bygge videre forskning på. Som et resultat av denne runden håper vi å kunne legge grunnlaget for videre forskning på gode

didaktiske tilnæringer for bruk av BBC microbit eller tilsvarende enheter for å bygge kompetanse for yrkene i et digitalisert samfunn.

Referenser:

<https://hanspetter.info/2016/11/nadelos-digitalisering-baerekraftige-samfunn/>

<https://www.regjeringen.no/no/tema/statlig-forvaltning/ikt-politikk/digitaliseringen-i-offentlig-sektor/id2340245/>

<http://www.bbc.co.uk/programmes/articles/1gkwk58DPmRzt2TzDp3pr9x/about-make-it-digital>

Fra det virtuelle til det virkelige -eller omvendt

Namn	Steinar Karstensen
E-post	steinar.karstensen@hioa.no
Lärosäte	Høgskolen i Oslo og Akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medpresentatör	Arne Roar Lier
Nyckelord	Simulering, welding, AR, VR, TVET

65

Abstract:

Simulering, Augmented Reality (AR), Mixed reality (MR), Virtual reality (VR) begynnner å få fotfeste så også inn mot opplæringen. Vi er invitert med inn til på en yrkesfaglig skole, på Teknologi og Industriell Produksjon, som har gått til innkjøp og ønsker å benytte seg av en Sveisimulator i opplæringen. I denne sammenheng er vi opptatt av den didaktiske siden knyttet til virtuell undervisningsteknologi og overgangen fra virtuell læring til de virkelige arbeidsoppgavene. Vi tenker at forskningen vil foregå over tid hvor vi følger skolen gjennom flere faser (1) Førforståelsen (2) Planlegging (3) Gjennomføringen (4) Evaluering. Som et ledd i den første fasen er det gjennomført en intervjurunde våren 2017 for å få innblikk i lærerens førforståelse med de underliggende spørsmålene (1) Hva er lærerens begrunnelse for å ta i bruk den virtuelle sveisemaskinen (2) Hva er den didaktiske begrunnelser for å ta i bruk sveisemaskinen (3) Hvordan er sammenheng med en helhetlig læring (4) Hva slags opplæring trengs for å benytte seg av den virtuelle sveisemaskinen. Forskningsmetoden vil i hovedsak bestå av litteraturgjennomgang og innsamling av kvalitativ data gjennom intervju av de involverte lærerne og deres nærmeste leder. Dette vil videre bli analysert ved hjelp av analyseprogrammet Nvivo.

Referenser:

- Stone, R. T., Watts, K. P., & Zhong, P. (2011). Virtual reality integrated welder training. *Welding Journal*, 90(7), 136s. Stone, R. T., Watts, K. P., Zhong, P., & Wei, C. S. (2011). Physical and cognitive effects of virtual reality integrated training. *Human Factors: The Journal of the Human Factors and Ergonomics Society*, 53(5), 558-572.

Svensk yrkeslärarutbildning - behörighetskrav och utformning från tidigt 1900-tal till idag

Namn	Viveca Lindberg
E-post	viveca.lindberg@gu.se
Lärosäte	Göteborgs universitet, IPS
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Yrkeslärarutbildningar, behörigheter, jämförelser över tid

66

Abstract:

Bakgrund: Yrkeslärarutbildningen i Sverige framstår ofta som en samlad utbildning. Men det som vanligen betraktas som yrkeslärarutbildning berör utbildning för företrädesvis industri och hantverk (ifr Larsson 1991 & 1995). Men yrkeslärarna har ingen enhetlig bakgrund, utan de kommer från varierande yrkesområden. En del yrkesområden har en lång tradition medan andra är nya och yrkeslärarna är inte längre mästare inom skrået. Inom tekniska sektorn sköttes yrkesutbildningen under lång tid internt av mer erfarna arbetare inom företagen sedan skråväsendet upplösts. Yrkeslärare inom t.ex. vård och omsorg, barn- och fritid samt naturbruk har dock en annan historisk bakgrund (Heyman m.fl. 1984; Lemar 2001; Rudvall 2001; SOU 1963:13). Så vilka har behörighetskraven för olika typer av yrkeslärare varit och vilka är de idag? Hur har yrkeslärarutbildningarna formats? Vilka principer kan identifieras avseende vilka kunskaper yrkeslärare har ansetts behöva?

Syftet är att nyansera tidigare beskrivningar av gruppen yrkeslärare och att synliggöra såväl likheter som skillnader över tid i de behörighetskrav som ställts liksom de föreställningar som funnits om vad yrkeslärare behöver kunna. För studien görs sekundäranalyser av SOU-rapporter och historiska beskrivningar av svenska yrkeslärarutbildningar, kompletterade med samtida beskrivningar och studier. Materialet analyseras med avseende på likheter och skillnader för att identifiera centrala förändringar över tid och mellan yrkeslärare för olika yrkesområden

Referenser:

- CEDEFOP (2005). Thematic overview, Theme 6: Training VET teachers and trainers: Countryreport for Sweden. Larsson, L. (1995). Yrkesundervisning och yrkeslärarutbildning i förändring 1960–1970: Om yrkesskolor, gymnasieskolreform och yrkespedagogiskt institut. Häften för didaktiska studier, 53. Stockholm: HLS Förlag
- Larsson, L. (1991). Yrkesundervisning och yrkeslärarutbildning 1930–1960. Häften för didaktiska studier, 30. Stockholm: HLS Förlag
- Lemar, S. (2001). Kaoskompetens och gummibandspedagogik: En studie av karaktärsämneslärare i en decentraliserad gymnasieorganisation. Umeå universitet.
- Rudvall, G. (2001). Lärarutbildningar och lärtjänster under efterkrigstiden. Malmö högskola.
- SOU 2008:112.Utredningen utbildning till yrkeslärare (2008). Yrkeskunnande: en likvärdig

sökväg till lärarutbildningen mot yrkesämnen : betänkande. Stockholm: Fritze. SOU 1994:101.

Utredningen om kompetenskrav för gymnasielärare i yrkesämnen (1994). Höj ribban!

lärarkompetens för yrkesutbildning : slutbetänkande. Stockholm: Fritze. SOU 1963:13. 1955

års sakkunniga för yrkesutbildningens centrala ledning och viss lärarutbildning (1963).

Utbildning av lärare för jordbruk och skogsbruk samt fortbildning av lärare i yrkesämnen:
betänkande. Stockholm.

Samhälletliga motiv för framväxten av huslig utbildning och utbildning av finlandssvenska hushållslärare för grundskolan, yrkes- och vuxenutbildningen

Namn	Kirsi Salomaa
E-post	ksalomaa@abo.fi
Lärosäte	Åbo akademi i Vasa
Land	Finland
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medförfattare	Viveca Lindberg, Göteborgs universitet, IPS
Nyckelord	hushållslärarutbildning, från grundskola till vuxenutbildning, Finland,

68

Abstract:

Bakgrund: Under perioden 1914 till 1999 utbildades hushållslärare för finlandssvenska behov vid Högvalla Seminarium (Svensk-Smouni 1998; Åbacka 2009). Till seminariet hörde även en ett-årig husmoderskurs, och en ledarskapsutbildning för storkök. Husmodersskolan fungerade som övningsskola för lärarutbildningen, men lärarstudenterna fick även undervisa vissa moment i såväl ekonomieföreståndarutbildningen som hushållslärarutbildningen (första- och andraårsstuderande). Seminariet fungerade som ett slags plattform för utbildning till 1) ämneslärare i huslig ekonomi, 2) lärare för husmodersskolor, folkhögskolor och yrkes- och vuxenutbildning och 3) rådgivande konsulenter. Från och med 1975, då lärarutbildningen i Finland akademiseras, fick Åbo akademi i Vasa det formella ansvaret för den delen av den pedagogiska utbildningen som berörde grundskolan, medan behörigheten för den pedagogiska utbildningen för svenskaspråkig yrkes- och vuxenutbildningen blev kvar i södra Finland.

Det här bidraget syftar dels till att beskriva vilka samhälletliga motiv som låg till grund för etableringen av den finlandssvenska hushållslärarutbildningen, dels hur den utformades i samspel med internationella och nordiska utbildningar inom området. Bidraget bygger på historiska studier av den finska hushållslärarutbildningens utveckling och utformning, med särskilt fokus på utbildning för hushållsskolor, yrkes- och vuxenutbildning, på artiklar relaterade dessa, publicerade inom facktidskriften *Kotitalousopettaja*, som publicerats sedan 1937 samt på en djupintervju med den sista rektorn för utbildningen.

Resultatet visar bland annat att vetenskapliga rön inom näringfysiologi och hygien utgjorde grundläggande motiv för grundandet av undervisning i först matlagning på landsbygden. Denna gav upphov till behovet av lärare som kunde undervisa i detta. Efter hand kom det att bidra till att yrkesutbildningar inom området etablerade särskilt för unga kvinnor. Lärarutbildningen och undervisning för grundläggande yrkesutbildning var från början nära knutna till varandra och bidrog till att ömsesidigt forma varandra.

Referenser:

Korkiakangas, M. (2013). Lönnrotista Laureaan: kotitalousalan ammattikasvatus vuosina 1890-2000. Tampereen Yliopisto. Kotitalousoppilaitosten rehtorit (1992). 100 v. ammatillista kotitalousopetusta: näkymiä kotitalousalan koulutuksen alkuvaiheista ja kehittymisestä.

Levanto, M (2013). Kotitalousopetuksen juuria etsimässä: kotitalousopetuksen historiaa 1812-1915. Helsingin yliopisto. Lönnqvist, B. (). Kvinnoborgen Högvalla - en civilisationsprocess. Svensk-Smouni, A. (1998). 80 år Finlands svenska hushållslärare rf. Festskrift. Borgå: Finlands svenska hushållslärare.

Omvärldning till simulatorbaserad undervisning i körteknik

Namn	Jörgen Holmén
E-post	jorgen.holmen@vgregion.se
Lärosäte	Naturbruksförvaltningen VGR
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Utvecklingsarbete
Presentationform	Paperpresentation
Nyckelord	Digitalization, simulation, driving techniques, vocational education and training

Abstract:

Femtio dieseldrivna lantbruks- och skogsmaskiner ersätts med 38 simulatorer vid naturbrukskolor i Västra Götalandsregionen, för omvälvning till simulatorbaserad undervisning. Åtgärden syftar till att effektivisera undervisningen och minska den årliga dieselförbrukningen. Varje övningstimme i simulator bidrar till minskat behov av mängdträning i riktiga maskiner. Långtidsstudier i USA indikerar att träning i simulatorer med hög fidelitet även minskar olycksrisken för nyblivna förare (Allen et al 2007, 2010, Falkmer & Gregersen 2003). Omvälvning till simulatorbaserad undervisning i körteknik medför både möjligheter och utmaningar i skolverksamheten: behov av kompetensutveckling för lärare, ämnesintegrering, förändrat lokalbehov när undervisning ute flyttar inomhus, ökad säkerhet, schemamässiga förändringar, nya begrepp och förhållningssätt i undervisningen (negativ inlärning, fidelitet, spelberoende mm), ökade krav på IT-miljön, samt ett stort behov av att utveckla och standardisera simulatorerna och dess övningar (simulator-didaktik).

Preliminära resultat från inledd omvälvning indikerar på en förbättrad körförmåga hos elever, baserat på lärares observationer att mindre tid behövs för grundläggande träning i riktiga maskiner. Detta har bidragit till ökat engagemang och förbättrat förtroende hos yrkeslärarna för omvälvning till simulatorbaserad undervisning. Det finns nämligen en tveksamhet.

Tillfrågade elever i åk 1 (naturbruksprogrammet) upplever ett mervärde att träna i simulatorerna i högre grad än sina lärare. Dessa elever visar också hög motivation att träna i simulatorerna. Undervisningen i simulatorer erbjuder träning i en lugn och avgasfri miljö. För osäkra elever är steget att sätta sig i en simulator mindre än i en riktig maskin, vilket ökar chansen att uppnå god körförmåga. Bättre förkunskaper hos eleverna gör att undervisningen i riktiga maskiner kan läggas på en högre nivå och fokuseras på kvalitet i arbetsmomenten. Det förväntas bidra till positiva effekter inför arbetsplatsförlagt lärande (APL), samt ökad självkänsla hos elever, som kan minska risken för psykisk ohälsa. Sammantaget bidrar detta till ökad anställningsbarhet. Presenteras av: Jörgen Holmén, Naturbruksförvaltningen VGR Susanne Gustavsson, Högskolan i Skövde

Referenser:

- Allen, R.W., Park, G.D., Cook, M.L., Fiorentino, D., 2007. The effect of driving simulator fidelity on training effectiveness. In: Proceedings of the Driving Simulator Conference North America, Iowa City, IA. Allen, R.W., Park, G.D., Cook, M.L., 2010. Simulator fidelity and validity in a

transferof- training context. Transp. Res. Rec. 2185, 40–47. Falkmer, T., Gregersen, N.P., 2003. The TRAINER Project: The evaluation of a new simulator-based driver training methodology. In: Dorn, L. (Ed.), Driver Behaviour and Training, vol. 1. Ashgate, Hampshire, UK, pp. 317–330.

Yrkesmatematik: att beforska ett lyckat ämnesintegrationsprojekt

Namn	Anna Annerberg
E-post	aae@du.se
Lärosäte	Högskolan Dalarna
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Medförfattare	Anna Teledahl
Nyckelord	Yrkesmatematik, ämnesintegrering, gymnasieskola, yrkeslärare, ämnesförståelse, professionellt handlingsutrymme

72

Abstract:

Ett utvecklingsprojekt kallat "Blåklädersmatte" på två gymnasieskolor i Borlänge har lett till en, enligt lärarna och skolledningen, lyckad integrering av ämnet matematik och ett antal yrkesämnen på fyra yrkesförberedande program. I ett planerat forskningsprojekt ämnar vi att med hjälp av skolornas matematiklärare, yrkeslärare och elever undersöka den ämnesintegrering som skolan utvecklat. Det övergripande mål som driver denna studie är att belysa vad som kännetecknar framgångsrika samarbeten lärare emellan i ämnesintegreringsprojekt. Med framgångsrika samarbeten avses i detta sammanhang samarbeten som av lärare och skolledning talas om som lyckade.

Studiens syfte är att identifiera och problematisera lärares relationer till varandra och till olika förståelser av ett gemensamt ämnesinnehåll i samband med ämnesintegrering i matematik. Tidigare forskning om ämnesintegration handlar mestadels om andra, mer externa faktorer, såsom stöd från skolledning, tid för möten osv.

Teoretiskt antar vi ett aktör-strukturperspektiv där vi i första hand undersöker vad som händer på en normativ nivå (och eventuellt kognitiv) när den reglerande nivån förändras. Såväl teori om lärares professionella handlingsutrymme som teori om lärares förståelse av matematikämnet kommer att användas och samlas genom det koncept Gustafson (2010) benämner identitetsdimensioner.

Metoden kommer att bygga på analyser av lärares tal under sex månatliga fokusgruppsmöten och två enskilda intervjuer med sammantaget sju matematiklärare. Vår förhoppning är att resultaten ska visa hur lärare hanterar kollegialt samarbete på ett lyckat sätt i ett ämnesintegreringsprojekt sett till relationen med kollegorna och till förståelser av undervisningsämnet. Projektet är i sin inledningsfas.

Referenser:

- Annerberg, Anna (2016). Gymnasielärares skrivpraktiker. Skrivande som professionell handling i en digitaliseringad skola. Örebro: Örebro universitet.
- Chappell, Clive (1999) Issues of Teacher Identity in a Restructuring VET system. Sydney: Technology University of Sydney.
- Research Centre for Vocational Education and Training.
- Fredriksson, Anders (2010). Marknaden och lärarna. Hur organiseringen av skolan påverkar lärares offentliga tjänstemannaskap. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.
- Gustafson, Niklas (2010). Lärare I en ny tid. Om grundskollärares förhandlingar av professionella identiteter. Umeå: Umeå School of Education, Umeå universitet.
- Jenkins, Richard (2008). Social Identity. London: Routledge.
- Johnson, Björn (2001). Aktörer, strukturer och sociala konstruktioner. Statsvetenskaplig tidskrift, 104 (2). 97–114.
- Lindberg, Lisbeth (2010). Matematiken i yrkesutbildningen - möjligheter och begränsningar. (Licentiat), Luleå tekniska universitet, Luleå.
- Lindberg, Lisbeth, & Grevholm, Barbro (2011). Mathematics in vocational education: Revisiting a developmental research project. Analysis of one development research project about the integration of mathematics in vocational subjects in upper secondary education in Sweden. Adults Learning Mathematics, 6(1), 41-68.
- Linell, Per (2011). Samtalskulturer: kommunikativa verksamhetstyper i samhället. Vol. 1. Linköping: Institutionen för kultur och kommunikation, Linköpings universitet.
- Lundström, Ulf (2009). Gymnasielärare : perspektiv på arbete och yrkesutveckling. Lund: Studentlitteratur.
- Mickwitz, Larissa. (2015). Den professionella lärarens möjlighetsvillkor. Utbildning & Demokrati, Vol. 14(2), 33–54.
- Parding, Karolina (2007). Upper secondary teachers' creation of discretionary power : the tension between profession and organisation. Luleå: Division of Industrial Processes, Department of Human Work Sciences, Luleå University of Technology.
- Pehkonen, Erkki & Törner, Günter. (2004). Methodological considerations on investigating teachers' beliefs of mathematics and its teaching. NOMAD, 9(1), 21-49.
- Persson, Helena. (2011). Lärares intentioner och kunskapsfokus vid ämnesintegrerad naturvetenskaplig undervisning i skolår 7-9. (Doctoral), Umeå University, Umeå.
- Pettersson, Linda (2014). Att mötas i tid, rum och tanke Om ämnesintegration och undervisning för hållbar utveckling. Uppsala: Kulturgeografiska institutionen. Hämtad från <http://uu.divaportal.org/smash/get/diva2:713089/FULLTEXT01.pdf>
- Sachs, Judyth (2003). The Activist Teaching Profession. Maidenhead: Open University Press.
- Sachs, Judyth (2016). Teacher Professionalism: Why Are We Still Talking about It? Teachers and Teaching: Theory and Practice, 22(4), 413–425.
- Skolverket (2011). Läroplan för gymnasieskolan. Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011. Stockholm: Skolverket Stedt, Lisbeth (2013). Samarbete och lärande : om friktion, uppgifters komplexitet och erfarenhetsutbyten i samarbete. Stockholm: Institutionen för pedagogik och didaktik, Stockholms universitet.
- Stoll, Louise, Bolam, Ray, McMahon, Agnes. et al. (2006) Journal of Educational Change, 7, 221–258.
- Svingby, Gunilla. (1986). Integration eller ämnesläsning – en fråga om kunskapssyn. In J. Naeslun (Ed.), Kunskap och begrepp – centrala motiv i våra läroplaner (pp. 96-125). Stockholm: Liber.
- Vetenskapsrådet (2011). God forskningssed. Vetenskapsrådets rapportserie 1:2011.

Övrigt:

Projektet är under utveckling

Ett bildningsdidaktiskt perspektiv på praktiker: att utforska det som berikar

Namn	Ruhi Tyson
E-post	ruhi.tyson@wlh.se
Lärosäte	Waldorflärarhögskolan/Stockholms Universitet
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Yrkesbildning, praktik, praktisk klokhet, fallberättelse

Abstract:

Bakgrunden till presentationen är den avslutande forskningsdelen i avhandlingen *The rough ground. Narrative explorations of vocational Bildung and wisdom in practice* (Tyson 2017). Där uppmärksammas potentialen i att använda fallberättelser som synliggöranden av (yrkes)praktiker. Problemet som perspektivet tar itu med är att bildnings- och klokheitsrelaterade frågor i yrkespraktiker tenderar att vara relativt tysta, personliga och lokala när de skulle behöva bli artikulerade, interpersonella och interinstitutionella. Det i en praktik som berikar dess utövare biografiskt och yrkesmässigt behöver former för att uttryckas som inte stannar vid allmänna, propositionella påståenden men som faktiskt synliggör hur praktikens ideal iscensätts.

Syftet med mitt paper är att kortfattat presentera hur fallberättelser som beskriver ovanligt berikande episoder och erfarenheter i en praktik kan bidra till artikulera dess värden.

Teorin utgår från det begreppsramverk som utvecklats i avhandlingen, sammanfattningsvis kallat Yrkesbildningsdidaktik (Vocational Bildung didactics). Dess huvudbegrepp är yrkesbildning och yrkesklokhet och det är genom dessa som fallberättelserna tolkas. Dess mer teoretiska begrepp med vilka berättelserna kan förstas som praktisk kunskap är pedagogisk/moralisk fantasi som förmedlare mellan konkret handling och allmän idé, praktisk kunskap som en repertoar och MacIntyres (2011) praktik-begrepp.

Dess metodologi är extrema och paradigmatiska fallberättelser (Flyvbjerg 2006) som blir extrema genom att fokus ligger på sådant som upplevs som ovanligt lyckat, berikande, klokt, osv. Som helhet är perspektivet en del av den fronetiskt orienterade samhällsvetenskapliga forskningen (Flyvbjerg 2001).

Slutsatsen är att fallberättelser kan bidra till att synliggöra en praktiks värden och möjliggöra ett mer systematiskt arbete med att ta tillvara på dem i utvecklingen av kursplaner, undervisningsinnehåll, praktikutformning mm. Det är också en möjlighet att direkt ge de som ingår i yrkespraktiken ett ramverk för att artikulera en väsentlig del av det egna yrkeskunnandet och därigenom både försvara det och utveckla det vidare i mer reflexiv form.

Referenseer:

- Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), 219-45. Flyvbjerg, B. (2001). *Making social science matter*. Cambridge: Cambridge University Press. MacIntyre, A. (2011 [1981]). *After Virtue*. London: Bloomsbury. Tyson, R. (2017). *The rough ground. Narrative explorations of vocational Bildung and wisdom in practice*. Doctoral dissertation, Department of Education, Stockholm University.

En studie om hvordan lærere samarbeider om vurderingspraksiser i yrkesfaglig utdanning i videregående skole.

Namn	Sissel Wik Utgaard
E-post	sissel.utgaard@ntnu.no
Lärosäte	NTNU – Institutt for lærerutdanning (ILU)
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	samskapt læring, yrkesrelevant opplæring, elevmedvirkning, vurderingspraksiser

76

Abstract:

Der hensikten er å utvikle en felles kultur for vurdering for og av læring gjennom å danne tolkningsfellesskap og samskapt læring Klev og Levin (2009). Et av virkemidlene handler om å utvikle et felles begrepsapparat som ramme for skolens vurderingspraksis Hiim (2013). Sissel Utgaard NTNU Institutt for lærerutdanning sissel.utgaard@ntnu.no En studie om skolebasert kompetanseutvikling i vurdering (SKUV) for yrkesfaglærere i vgs. Teoretisk rammeverk Forskning på individuell vurdering i skolen (FIVIS) viser at implementeringen av vurdering for læring har vært prøvd ut både ved å benytte juridiske virkemidler (opplæringslova/vurderingsforskriften) og gjennom lærende nettverk (Fjørtoft og Sandvik, 2016).

Resultatet av satsingen viser at norske lærere har utviklet bedre rutiner og prosedyrer som ivaretar både formell og uformell vurdering i skolen. Samtidig viser forskning at det i liten grad har blitt utviklet en felles kultur for vurdering som følge av satsingen. Både skolemyndigheter og forskere fremhever verdien av en god vurderingskultur i skolen. (Fjørtoft og Sandvik ,2016). Innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram er utfordringene knyttet til manglende elevmedvirkning og lite helhet og sammenheng i det formative vurderingsarbeidet og summativ vurdering med yrkesrelevante mål tilpasset elevens yrkesvalg Hiim (2013). Dette vil kreve at lærerne etablerer et tettere samarbeid mellom fellesfag og yrkesfaglærere. Hensikten å utvikle et felles språk og en felles forståelse for vurderingsarbeidet som basert på elevmedvirkning og skolens naturlige samarbeidspartnere fra bedrift /virksomhet/ opplæringskontor. SKUV innebærer at skolen med alle ansatte (skolens ledelse, fellesfaglærere, yrkesfaglærere miljøpersonalet og elevtjenesten), deltar i en felles utviklingsprosess på egen arbeidsplass.

Referenser:

Hensikten med skolebasert utvikling er å utvikle skolens samlede kunnskaper, holdninger og ferdigheter når det gjelder læring, undervisning/ opplæring og samarbeid Nilsen og Overland (2009). Metodologi/design Studien starter med en pilot der deltakerne er skoleledelsen, lærere og miljøpersonalet fra tre videregående skoler i midt Norge. Studien tar utgangspunkt i en

triangulering mellom kvalitative og kvantitative data (Postholm, 2005). Forventet konklusjoner/funn Det forventes at skolens ledelse og lærerne i løpet av de 3-4 semestrene prosjektet varer har klart å utvikle et felles begrepsapparat for vurderingsarbeidet. Det er videre forventninger om at skolens ledelse med støtte fra forskergruppa skal være i stand til å bygge en felleskultur sammen med sine ansatte slik at de kan initiere og lede pedagogisk utviklingsarbeid på egen skole, herunder arbeid med skolebasert kompetanseutvikling. Hensikten med å overføre ansvaret til skolens ledelse er å utvikle hele skolen som en lærende organisasjon. Relevans for feltet Studien er interessant med tanke på å avdekke om et felles begrepsapparat for skolens vurderingskultur er veien å gå for å utvikle profesjonelle læringsfellesskap i vurdering for læring. Prosjektet er i tillegg relevant med tanke på å skaffe seg erfaringer om hvordan yrkesfag og fellesfaglærere kan utvikle en felles vurderingskultur på yrkesfagets premisser Hiim (2013). Erfaringene kan ha overføringsverdi til universitetsskolene som lærerutdanningen samarbeider med (Postholm, 2012). Fjørtoft, H. og Sandvik, L. (red.) (2016): Vurderingskompetanse i skolen. Praksislæring og utvikling. Oslo: Universitetsforlaget. Hiim, H. (2013): Praksisbasert yrkesfaglærerutdanning. Hvordan utvikle relevant yrkesutdanning for elever og arbeidsliv? Oslo: Gyldendal forlag. Klev, R. og Levin, M. (2009): Forandring som praksis. Læring og utvikling i organisasjoner. Bergen: fagbokforlaget. Nilsen, S, B og Overland, B. (2009): Skolebasert vurdering som profesjonell arbeidsform. Bergen: Fagbokforlaget. Postholm, M, B. (red.) (2012): Lærerens læring og ledelse i profesjonsutvikling. Trondheim: Tapir Akademisk forlag Postholm, M, B. (2005): Kvalitativ metode. En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier. Oslo: Universitetsforlaget.

Hvordan mener bedrifter at opplæring av elever kan bidra til utvikling i bedriftene?

Namn	Anne Breen
E-post	anne.breen@hioa.no
Lärosäte	Högskolan i Oslo och Akershus
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Forskningspaper
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Yrkesfaglig fordypning, næringsliv, elever, utvikling

78

Abstract:

Vi har et ønske for den framtidige fag – og yrkesopplæring at skole og bedrift skal ha et stertere læringsfremmende samarbeid. Faget yrkesfaglig fordypning (YFF) utgjør en stor del av undervisningstilbudet i de yrkesfaglige studieprogrammene (Dæhlen & Hagen, 2010). Yrkesfaglig fordypning (YFF) skal gi elevene på Vg1 og Vg2 mulighet til å prøve ut lærefag og yrker tidlig i opplæringen (Nyen og Tønder, 2012). Faget skal bygge bro mellom skoledelen av opplæringen og lærefagene. Det kan se ut som det er behov for å i sterkere grad å se på bedriftenes perspektiv for å utvikle samarbeidet mellom skole og bedrift.

Vårt forskningsprosjekt undersøker hvordan bedriftene opplever å ta imot elever i YFF. Hva mener bedriftene må til for at de skal ta imot elever i praksis, og hvilke muligheter og utfordringer medfører dette?

Vår hypotese er at bedriftene vil utvikle seg gjennom å ha elever i praksis, ved at elevene deltar i sosial samhandling og utfordrer eksisterende praksis. Dette kan føre til læring på individ nivå og bidra til kollektiv læring i bedriften (Herbst, 1974 og Frivik, 2012).

Det gir oss følgende problemstilling: Hvordan mener bedrifter at opplæring av elever kan bidra til utvikling i bedriftene?

Teoretisk forankring er knyttet til læring på arbeidsplassen (Billett, 2008) og bedriftens rolle og perspektiv i fag – og yrkesopplæring (Hiim, 2013). Videre vil vi se på utviklingsorientert og tilpasningsorientert læring (Ellstrøm 2012), og hvordan praksisfellesskap påvirker læring og utvikling i bedriften (Herbst 1974, Lave og Wenger 1991, Schøn, 1995 og Frivik, 2012).

Undersøkelsen skal gjøres gjennom en kvalitativ undersøkelse med semistrukturert intervju for å få bedriftenes perspektiver (Kvale og Brinkmann, 2009). Intervjuene skal gjennomføres i private bedrifter innen tre ulike yrker; Bilfaget, kokkfaget og elektrikerfaget, da dette er bransjer som har lang erfaring i å ta imot elever i praksis. Vi skal intervjuet daglige ledere og instruktører/veiledere i løpet av våren 2017. Paperet vil gi foreløpige svar på oppgitte problemstilling, da hele analysen ikke er ferdig til begynnelsen av juni.

Referenser:

- Dæhlen, M. & Hagen, A. (2010). Prosjekt til fordypning - mellom skole og arbeidsliv : Delrapport 2 (Bind 2010:23) Billett,S.(2008) Emerging perspectives on workplace learning.In S. Billett, E.Eteläpelto & C. Harteis (Eds.) Emerging perspectives of workplacelearning (pp. 1-16). Rotterdam: Sense Publishers. Ellstrøm, P. (2012) Læring i spændingsfeltet mellem produktionens og udviklingens logik. I: K. Illeris (Ed.) 49 tekster om læring. Frivik, A.K. (2012) Rekruttering og organisasjonsutvikling. I: Furu, A. Haug, K.H. Karlsen, G. og Tverberg, K. (red). Arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning. En utdanning som gjør en forskjell. Høgskolen i Oslo og Akershus Herbst, David (P.G.) (1974) A Learning Organization in Practice, M/S Balao. Excerpted from P.G. Herbst. Socio-technical Design: Strategies in Multi-disciplinary Research. London: Tavistock Publications, 1974. Hiim, H. (2013) Praksisbasert yrkesutdanning: hvordan utvikle relevant yrkesutdanning for elever og arbeidsliv? Gyldendal akademisk, Oslo Høst, H. (red) (2012) Kunnskapsgrunnlag og faglig perspektiver for en studie av kvalitet i fag – og yrkesopplæringen. Rapport 1 Forskning på kvalitet i fag og yrkesopplæringen. FAFO rapport 22:2012 Kvale, S., Brinkmann, S. (2009). Det kvalitative forskningsintervju. (2. utgave, 1. opplag). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. Lave, J. og Wenger, E. (1991). Situated lerarning. Cambridge University press Nyen, T. & Tønder, A. K. (2012). Fleksibilitet eller faglighet? : en studie av innføringen av faget prosjekt til fordypning i Kunnskapsløftet (Bind 2012:47) Schøn, D. (1995) Knowing-in-Action: The new scholarship requires a new epistemology. Change, November to December 2734.

Erfaring som grunnlag for elevmedvirkning og demokratiforståelse

Namn	Jan Viggo Iversen
E-post	jan.v.iversen@nord.no
Lärosäte	Nord Universitet
Land	Norge
Språk	Norska
Arbetsform	Utvecklingsarbete
Presentationsform	Paperpresentation
Nyckelord	Erfaring, demokrati, habitus, drama

80

Abstract:

Hvordan kan dramametoder brukes i utdanning av lærere på PPUY for å få erfaring og kunnskap om ulike former for demokrati? Datamaterialet er hentet fra flere undervisningsforløp der drama alene eller i sammenheng med dialogundervisning har vært benyttet. Jeg bruker kvalitativ forskningstilnærming. Datamaterialet består av intervju og observasjon i tekst og bilder. Studentene på PPUY er etnisk norske studenter i alderen 30 – 55 år.

Studien omfatter totalt ca 50 studenter. I Læreplanverket for grunnutdanning i Norge – LK06 – Kunnskapsløftet, nevnes demokrati flere gangen i den generelle delen, likevel kan det se ut for at lærerne ikke er opptatt av hvordan elevene skal lære seg demokrati i praksis. I følge forskning er dette oppfatninger både i Norge, Sverige og Danmark. Lærere oppgir er at de ikke har tilstrekkelig kompetanse eller tid. Andre forklaringer kan være at det ikke er nødvendig å snakke om demokrati i land som har demokrati. Dialog er viktig, og partene må kjenne til og akseptere spilleregler for at argumentene skal ha gyldighet. Dette kan by på utfordringer i et samfunn med minoriteter som har en helt annen bakgrunn og styresett. Min forståelse er at drama kan gi felles erfaring når deltakerne jobber sammen med kropp og stemme, men samtidig drøfte hvordan deltakernes livslinje (habitus) påvirker hvordan de deltar og engasjerer seg i samarbeidet med gruppa. Studentene gir uttrykk for at det har vært fint å få satt demokrati på dagsorden, og kjenne på noe som vi dag tar som en selvfølge. Likevel er det flere som er usikker på hvordan de skal kunne bruke denne kunnskapen i egen undervisning. På konferansen ønsker jeg å legge fram de foreløpige funn, og drøfte hvilke muligheter en slik tilnærming kan brukes i yrkesfaglærerutdanning.

Referenser:

- Biesta, G. J. J., & Schneekloth, M. (2009). Læring retur : demokratisk dannelses for en menneskelig fremtid (Vol. nr. 100). København: Unge Pædagoger. Biseth, H. (2009). "Democracy and education in a multicultural Scandinavia: what mandate is designated to educators?" Intercultural Education 20(3): 243-254. Bourdieu, P. (2007a). Den praktiske sans. København: Hans Reitzels forl. Bourdieu, P. (2007b). Viten om viten og refleksivitet. Oslo: Pax. Bourdieu, P., Nicolaysen, B. K., & Wacquant, L. J. D. (1993). Den kritiske ettertanke: grunnlag for samfunnsanalyse. Oslo: Samlaget. Briseid, L. G. (2012). Demokratiforståelse og

intensjoner i demokratioppdragelsen – Norske læreplaner mellom 1974 og 2010. Nordic Studies in Education, 32(01). Callewaert, S. (2003). Fra Bourdieus og Foucaults verden. [København]: Akademisk Forlag. Dewey, J. (2010) Democracy and Education . Boston: MobileReference.com. Elkjær, B. (2012) Et indblik i pragmatisk læringsteori—med udsigt til fremtiden. In: K. Illeris (Ed.) 49 tekster om læring. Fredriksberg: Engelstad, A. (2001). De undertryktes teater : når tilskueren blir deltaker : Augusto Boals metoder og praksis (2. utg. ed.). Oslo: Cappelen akademisk forl. Illeris, K. (2012). Læring. Oslo: Gyldendal akademisk. Kunnskapsdepartementet. (2011). Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR). Oslo: Kunnskapsdepartementet. Magnér, B. (1980). Hur vet du det? : socioanalys i praktiken. Stockholm: Esselte Studium. Negt, O. (2012) Sociologisk fantasi og eksemplarisk indlæring. In: K. Illeris (Ed.) 49 tekster om læring . Fredriksberg: Samfunds litteratur. Petersen, K. A. (2004). Praktikker i erhverv og uddannelse: om pædagogiske og sundhedsfaglige praktikker. København: Frydenlund.

Vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter i yrkeslärarprogrammet; exemplen hållbar utveckling och internationlisering

Namn	Ingrid Henning Loeb
E-post	ingrid.henning-loeb@ped.gu.se
Lärosäte	Göteborgs universitet
Land	Sverige
Språk	Svenska
Arbetsform	Workshop
Presentationsform	
Medpresentatörer	Susanne Gustavsson, HIS, Ingela Gyllspång, HIS
Nyckelord	

82

Abstract:

Med det svenska Yrkeslärarprogrammet som inrättades 2011, kom nationella examensmål att styra lärosätenas innehåll av utbildningen. Det specifika innehållet kopplat till examensmålen och respektive lärarutbildnings genomförande fastställs och utformas av respektive lärosäte. Varje lärosäte har också egna policydokument som respektive lärarutbildning har att beakta. Ett av de nationella målen för yrkeslärarprogrammet är "visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta

vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling". Målet är ett exempel på ett innehållsligt område där lokala tolkningar, villkor och möjligheter har stor betydelse. Förutom att målet associerar till en generell kompetens efter högre utbildning utgör det också en del av yrkeslärarens både allmändidaktiska och ämnesdidaktiska kompetens och verksamhet.

I denna workshop presenterar vi två exempel på hur hållbar utveckling och internationlisering blivit moment yrkeslärarprogrammen vid Göteborgs universitet och Högskolan i Skövde. Exemplet från GU är hållbar utveckling, exemplet från HIS är internationlisering. Syftet med workshoppen är att identifiera och diskutera vilket kunskapsinnehåll som skapats genom dessa moment och vilka didaktiska implikationer som momenten kan leda till, i yrkeslärarstudenternas framtida undervisning.

Teoretiskt och metodiskt är vi inspirerade av forskningstraditionerna self-study (Zeichner 2007) och aktionsforskning (Rönnerman 2011). En sådan ansats innebär en önskan om att få en få en samlad bild av ett specifikt utbildningsmoment och att identifiera förbättringsområden.

Vi bjuder in till en diskussion och ber intresserade deltagare från andra lärosäten att bidra med egna exempel på innehållslig organisering och lokal utformning av dessa specifika teman. Vår förhoppning är att vi tillsammans kan bidra till ett temanummer om hållbar utveckling och internationlisering i yrkesutbildning och för yrkeslärare i Nordic Journal of Vocational Education and Training.